

WIADOMOŚCI POLSKIE ПОЛЬСКИЕ ВЕДОМОСТИ

3 (47) - 2015

PISMO POLAKÓW Z POŁUDNIA ROSJI / ИЗДАНИЕ ПОЛЯКОВ ЮГА РОССИИ

JAK DŁUGO NA WAWELU...

20 сентября 2015 года в национальной гостиной МКУ «Общественно-информационный центр города Краснодара» (ул. Красноармейская, 53) состоялось очередное общее собрание членов КРОО Польский национально-культурный центр «Единство».

Руководил собранием Председатель Центра пан Александр Селицкий.

Открытие собрания прошло в торжественной обстановке. Присутствующие вместе с ансамблем “Polskie Kwiaty” под управлением пани Лоры Козловской исполнили несколько песен из репертуара ансамбля на польском, включая любимую всеми “Jak długo na Wawelu!”.

Единогласно было принято решение о зачислении в члены общества подавших соответствующие заявления кандидатов.

Также единогласно на пост вице-председателя Центра был выбран пан Ян Карбовницкий — член редакционной коллегии ежеквартального журнала “Wiadomości Polskie” и модератор всероссийского портала для поляков России <http://pl.polonia-rosja.ru/>.

Преподаватель польского языка воскресной школы Центра пани Наталья Тутыгина огласила расписание школы и планы на 2015/2016 учебный год.

Заслушаны отчёты об организации поездок детей польского происхождения в детские лагеря летом текущего года (докладчики — вице-председатели Центра пани Елена Телицкая и пан Ян Карбовницкий).

Наталья Кульпина

Презентацию недавно созданного, но динамично развивающегося всероссийского полонийного интернет-портала <http://pl.polonia-rosja.ru/> провёл его модератор пан Ян Карбовницкий.

После обсуждения творческих планов Центра на ближайшие полгода, которые включают в себя, в том числе, VI Фестиваль польских ансамблей Юга России 23 октября 2015 года, VIII фестиваль польского кино “Висла” (открытие — 22 сентября 2015 года), преподаватель-методист детской воскресной школы Центра пани Наталья Кульпина представила выставку вышитых бисером вручную икон (Богородица Ченстоховская и Остробрамска). Был продемонстрирован фильм на указанную тему.

Анна КАРБОВНИЦКАЯ

22 сентября 2015 года в большом зале ГАУК Краснодарского края “Кубанькино” состоялось торжественное открытие Дней польского кино, в рамках которых были показаны лучшие фильмы VIII фестиваля польских фильмов «Висла», ставшего постоянным событием в культурном календаре России.

Дни польского кино в Краснодаре организованы Министерством культуры Краснодарского края, ГАУК КК «Кубанькино» при поддержке Польского национально-культурного центра «Единство».

Фильмы для проведения Дней польского кино представлены фондом «Поддержка» — главным партнёром Фонда «Российско-польский центр диалога и согласия».

«Висла» является частью масштабного проекта польско-российского сотрудничества, в который входит также фестиваль российских фильмов «Спутник», ежегодно проходящий в ноябре в Варшаве. В этом году на своих киноволнах «Висла» принесла зрителям новое польское кино, фильмы заслуженных и молодых режиссёров, лауреатов престижных фестивалей и многообещающих дебютов.

Праздник открыли своими приветственными словами к собравшимся директор ГАУК Краснодарского края “Кубанькино” Ирина

Владимировна Сыноква и Председатель КРОО Польский национально-культурный центр «Единство» пан Александр Селицкий.

Ведущая вечера — Елена Максимовна Сухачёва, начальник методического отдела ГАУК Краснодарского края “Кубанькино”, ознакомила присутствующих с

Елена Сухачева

программой фестиваля.

В торжественной обстановке выступили фольклорный ансамбль Центра “Polskie Kwiaty” под управлением пани Лоры Козловской и пан Андрей Живенков (баритон), исполнившие песни разных лет и жанров на польском языке.

Анна КАРБОВНИЦКАЯ

В ночь с 17 на 18 июля 2015 года польскую диаспору России постигла невосполнимая утрата — на 71 году жизни скоропостижно скончался профессор Иркутского государственного университета, вице-президент польской культурно-просветительной автономии Иркутска “Огниво” Болеслав Шостакович.

Он был знаковым символом полонийного движения не только в Иркутске, но и всей России. Большой учёный, влюблённый в историю, практически он открыл для науки ранее достойно не оценённый вклад в культурное развитие России польских ссыльных разных лет. Его научные достижения оказались неожиданными и актуальными для польских историков. Недаром современная Польша по заслугам оценила его подвижническую полонийную деятельность. Род Шостаковичей внёс огромный вклад в культуру России и всего мира. Ссылный прадед Болеслава Сергеевича удостоился чести быть городским головой Иркутска в начале двадцатого века. Его три сына стали выдающимися учёными и деятелями культуры. Среди его родственников и гениальный композитор Дмитрий Дмитриевич Шостакович. Родословная Шостаковича так богата фактами и замечательными людьми, что сама по себе весьма актуальна для историков. Скрупулёзная работа Шостаковича в архивах Польши и России позволила восстановить биографии и мемуары не только своих родственников, но и многих других незаслуженно забытых людей. Болеслав Сергеевич хорошо знал польский язык, что привлекло к нему многих зарубежных и российских учёных. Носитель настоящей большой культуры, сформировавшейся несколькими поколениями, он и сам обладал энциклопедическими знаниями. При этом заражал страстью к исследовательской работе всех окружающих. У него был тонкий добрый юмор, галантность, готовность помочь людям. Он неоднократно выступал с просветительскими лекциями и статьями. На свои любимые темы мог говорить часами, не терпел дилетантов в истории. Недавно, 3 февраля 2015 года, общественность Иркутска тепло отметила его 70-летний юбилей. Много поздравлений было от родных, друзей, общественных деятелей, коллег, учеников, в том числе многочисленных представителей СМИ. Уход из жизни Болеслава Сергеевича стал столь неожиданным для всех, что нельзя представить “Огниво” без него (Огниво — «звено» по-польски). Это название было предложено Болеславом Сергеевичем. Всей душой он стремился сохранить прочное культурное звено между Польшей и Россией, оставаясь всеми корнями, вросшими в Иркутск, в Сибирь, в Россию.

Сочинения:

История поляков в Сибири (XVII–XIX вв.). Иркутск, 1995;

Polskie ruchy społeczno-polityczne i życie literackie 1832–1855. Studia i materiały (Wydawnictwo PAN. — Wrocław, 1978, 1981, 1984);

Polski ruch wyzwolenczy i polsko-rosyjskie więzi społeczno-kulturalne w XIX wieku (Wydawnictwo PAN. Wrocław, 1994).

Источник: http://irkipedia.ru/content/shostakovich_boleslav_sergeevich

Болеслав Сергеевич ШОСТАКОВИЧ

Родился 3 февраля 1945 года в Иркутске, умер 18 июля 2015 года в Иркутске. Доктор исторических наук, профессор. Окончил историческое отделение историко-филологического факультета Иркутского государственного университета в 1966 году, затем аспирантуру при кафедре всеобщей истории Иркутского госуниверситета. С 1970 года там же ассистент, старший преподаватель и доцент. Преподавал курс истории южных и западных славян. Исследовал историю российско-польских отношений в Сибири в XVIII — нач. XX веков, а также смежных проблем истории России и Польши. В 1973 году защитил кандидатскую диссертацию, в 1997 году — докторскую. Профессор с 1998 года. Опубликовал свыше 80 работ в России и за рубежом. Был председателем клуба друзей Польши «Висла» в Иркутске, членом президиума Союза советских обществ дружбы. Заместитель председателя правлений Иркутского отделения общества «Россия — Польша» и Польского культурно-просветительского общества «Огниво» в Иркутске. Член Совета Конгресса поляков в России. Отмечен рядом почётных наград Польши: звание «Заслуженный деятель польской культуры», орден «Золотой Крест Заслуги».

W dniu 6 sierpnia 2015 roku w siedzibie Sejmu został zaprzysiężony na Prezydenta Andrzej Duda, 42-letni krakowianin, prawnik, euro poseł, kandydat PIS, współpracownik tragicznie zmarłego prezydenta Kaczyńskiego.

JAKIM jest człowiekiem, jaką wiarę, kulturę i wychowanie wyniósł Pan Prezydent z rodzinnego domu?

Jak sam Pan Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej mówi o sobie, że przeszłość jego rodziny to typowe losy dobrych Polaków z różnych grup społecznych?

Jan Duda jest najstarszym znanym męskim przodkiem po mieczu. Według tradycji rodzinnej pochodził ze Śląska i służył w armii austriackiej. Po latach służby otrzymał niewielki kawałek ziemi w Łącku. Jako jedyny we wsi umiał czytać. W 1868 r. poślubił Rozalię Kałużną i miał z nią dziewięcioro dzieci. Pięcioro zmarło w 1905 r. od zarazy. Wówczas to miejscowy ksiądz proboszcz zasugerował aby nowonarodzonemu chłopcu dać za patrona Alojzego Gonzagę, opiekuna młodzieży i studentów.

Alojzy Duda po ukończeniu czterech klas został oddany do terminu u kuśnierza. Po przeniesieniu się do Nowego Sącza w 1943 r. poślubił góralkę Kingę Rams.

W tym samym roku został zamordowany

przez faszystów w Tarnowie brat Alojzego Franciszek, żołnierz Armii Krajowej.

Jan Tadeusz Duda, ojciec Prezydenta przyszedł na świat 29 kwietnia 1949 roku w Starym Sączu. Został naukowcem, od 2004 roku profesorem nauk technicznych specjalności *Informatyka stosowana* na Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie.

Ród Milewskich, matki pana Prezydenta wywodzi się ze szlachty, najprawdopodobniej z centralnej Polski, o patriotycznych tradycjach, biorącej udział w obu powstaniach i wojnach światowych. Na podstawie pamiętników Nikodema Milewskiego wiadomo, że najstarszym udokumentowanym przodkiem był i wojenny Grzegorz Milewski, syn Jana zmarły około 1831 roku, który w 1816 roku poślubił Mariannę Siewierską w miejscowości Piątek. Z aktu ślubu wynika, że ojcem Marianny był Paweł Siewierski ekonom, nie jak podaje tradycja rodzinna wojewoda siewierski. Jej matką była natomiast Zofia Dzierzbicka z parafii Modlna, gdzie właścicielem dwóch wsi był Szymon Dzierzbicki, wojewoda łęczycki. Szymon Dzierzbicki urodził się

ok. roku 1720, mógł więc być dziadkiem Marianny.

Na podstawie przekazów rodzinnych Grzegorz Milewski miał pochodzić z białostockiego. Był ubogim szlachcicem, w Giecznie mógł być rezydentem lub raczej ekonomem. Dziewiętnastowieczny „Herbarz szlachty sieradzkiej” podaje, że był posesorem w majątku Sochy. Miał być też ekonomem w Piaskach, powiat łęczycki. Grzegorz miał trzech synów – Nikodema, Leona i Ignacego, który po Powstaniu Listopadowym wyemigrował do Włoch, został księdzem i wyjechał do Ameryki. Leon, syn Grzegorza, podobnie jak ojciec zajmował się administracją i doglądaniem dóbr właścicieli ziemskich. Los okrutnie go doświadczył: stracił dziesięcioro dzieci, które umierały zaraz po urodzeniu. Za namową miejscowego proboszcza wystawił więc kapliczkę na skrzyżowaniu dróg. Kolejne urodzone potem dzieci, Helena i Aleksy, przeżyły. Leon prawdopodobnie wziął udział w Powstaniu Styczniowym i zmarł wkrótce po jego upadku. Dzieci pozostały pod opieką stryja Nikodema. Córka Leona, Helena, wyszła za mąż i wyprowadziła się do Warszawy. Gdy rodzinny majątek

ANDRZEJ DUDA

nowym Prezydentem Polski

ПОЛЬСКИЕ ВЕДОМОСТИ, Краснодар, 2015, № 3 (47)

został skonfiskowany, jej brat przeniósł się do Warszawy i został ślusarzem. Dzięki temu łatwo znalazł pracę w zakładach w Pruszkowie. Poznał tu młodą wdowę, Joannę Mrozowską, córkę weterana Powstania Styczniowego, organisty. Aleksemu i Joannie urodziło się czworo dzieci, z których Nikodem był dziadkiem prezydenta Andrzeja Dudy. Imię Nikodem jest tradycją rodową np. Nikodem Milewski w połowie XVIII w. był proboszczem w Nasielsku, a inny – ekonomem w Mniewie.

Nikodem Milewski, urodził się w 1894 r. Uczył się w szkole kolejowej w Pruszkowie. W 1914 r. rodzice zostali ewakuowani do Charkowa, a następnie do Petersburga. Tam został wcielony do wojska rosyjskiego z którego zdezerterował i dostał się do Petersburga, gdzie zmienił dokumenty. Zdał maturę w *Polskiej Macierzy Szkolnej* w 1917 r. Po wybuchu rewolucji rodzina wróciła do Warszawy.

Tam, już jako student, w Rembertowie w 1918 r. wstąpił do Wojska Polskiego i wziął udział w wojnie polsko-bolszewickiej. Służył w Zarządzie Kwatermistrzowskim i kierował elektrownią wojskową. Ukończył Kurs Oficerów Gospodarczych w stopniu podchorążego. W roku 1922 został zwolniony z wojska w celu dokończenia studiów. Do 1939 r. pracował w Urzędzie Statystycznym. Ożeniony dwukrotnie z Matyldą Buscha i Zenobią Wisniewską. Druga wojna światowa doświadczyła rodzinę. Matka Nikodema została wywieziona przez Niemców i jej losy do dzisiaj są nieznane. W 1940 r. zmarła na gruźlicę siostra Stefania. Syn Nikodema, Wiktor, walczył w partyzancie w województwie radomskim. Pod koniec wojny zmarł. Brat Nikodema, Lech, jako szesnastolatek walczył w Powstaniu Warszawskim. Osadzony w obozie koncentracyjnym w Mauthausen doczekał wyzwolenia w 1945 r.

Po wojnie Nikodem ożenił się po raz drugi. Z tego małżeństwa urodziła się w 1949 roku córka Janina, późniejsza matka prezydenta. Janina Milewska studia skończyła w Łodzi. Jest naukowcem, profesorem nauk chemicznych związana naukowo z Krakowską Akademią

Górnicz-Hutniczą. Pracuje w Katedrze Technologii Wydziału Energetyki i Paliw AGH.

W 1970 r. poślubiła Jana Tadeusza Dudę wówczas asystenta na AGH, obecnie profesora tejże uczelni

Jest matką trójki dzieci: Andrzeja, Anny i Dominiki.

Pan prezydent przyszedł na świat 16 maja 1972 r. w Krakowie. Przez dziesięć lat wychowywał się w hotelu Asystenckim w jednym pokoju ze wspólną kuchnią.

W 1984 roku wstąpił do 5 Krakowskiej Drużyny Harcerskiej „Piorun” im. Legionistów 1914 r. i po kilku latach został jej drużynowym.

W latach 1987–91 był uczniem klasy humanistycznej w II Liceum Ogólnokształcącym im. Króla Jana III Sobieskiego w Krakowie.

W 1991 r. rozpoczął studia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie po obronie magisterium w lutym 1997 roku podjął pracę naukowo-dydaktyczną w Katedrze Postępowania Administracyjnego, a w 2001 r. w Katedrze Prawa Administracyjnego.

W styczniu 2005 r. uzyskał tytuł doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy „Interes prawny w polskim prawie administracyjnym”.

W 1995 roku ożenił się z Agatą Kornhauser, nauczycielką języka niemieckiego z którą ma córkę Kingę, obecnie studentkę prawa na UJ.

Agata Kornhauser jest córką Juliana poety, prozaika, krytyka literackiego, eseisty, autora książek dla dzieci, znawcy i tłumacza literatury serbskiej i chorwackiej i profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego i Alicji Wojno, polonistki.

Od 2005 roku zaczęła się kariera przyszłego pana prezydenta. Wiosną tego roku założył własną kancelarię prawną.

Po wyborach parlamentarnych w 2005 roku został ekspertem od legislacji Klubu Parlamentarnego *Prawo i Sprawiedliwość*.

W dniu 1 sierpnia 2006 r. premier Jarosław Kaczyński powołał Andrzeja Dudę na stanowisko wiceministra sprawiedliwości. Z tego stanowiska

został odwołany 15 listopada 2007 w związku z wyborem przez Sejm w skład Trybunału Stanu.

W dniu 16 stycznia 2008 r. Prezydent Lech Kaczyński mianował Andrzeja Dudę podsekretarzem stanu w Kancelarii Prezydenta RP.

W 2010 roku uzyskał mandat radnego miasta Krakowa i został przewodniczącym klubu radnych *Prawa i Sprawiedliwości*.

W wyborach parlamentarnych 9 października 2011 roku, startując z listy *Prawa i Sprawiedliwości* w okręgu krakowskim, został Andrzej Duda wybrany posłem na Sejm, Objął stanowisko Wiceprzewodniczącego Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej.

W dniu 27 listopada 2013 r. został powołany na rzecznika prasowego *Prawa i Sprawiedliwości* i pełnił tę funkcję do 9 stycznia 2014 r. kiedy Komitet Polityczny *Prawa i Sprawiedliwości* wybrał go na szefa sztabu kampanii wyborczej do Parlamentu Europejskiego.

W dniu 25 maja 2014 r. uzyskał mandat posła do Parlamentu Europejskiego.

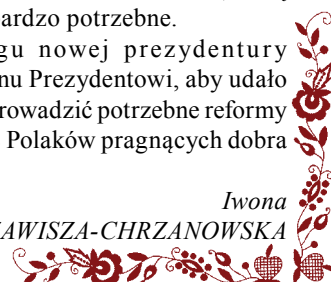
6 grudnia 2014 r. rada polityczna *Prawa i Sprawiedliwości* zatwierdziła kandydaturę Andrzeja Dudy na urząd Prezydenta RP.

Już w pierwszej turze wyborów prowadził przed Bronisławem Komorowskim aby 10 maja 2015 roku zostać wybranym prezydentem Polski.

Co spowodowało, że wydawałoby się iż ten mniej znany polityk wygrał wybory? Nie tylko dynamizm profesjonalnej kampanii także prowadzonej w internecie czy nowa twarz, i postawienie na młodość. Najważniejsze są cechy charakteru, uczciwość, wiarygodność i niezłomność. To człowiek zasad moralnych. Prezydent wierzy w to co mówi. Chce zmian, bo są one Polsce bardzo potrzebne.

Na progu nowej prezydentury życzymy Panu Prezydentowi, aby udało mu się przeprowadzić potrzebne reformy i zjednoczyć Polaków pragnących dobra kraju.

Iwona
ZAWISZA-CHYZANOWSKA

Справа – моя прабабушка Каролина

Памяти, изданной на Украине, указывается, что он был застрелен при попытке к бегству в 1943 году.

А мы возвращаемся в страшные военные годы в дом моей прабабушки Каролины, где она, пережив угон в фашистскую Германию своего старшего сына, пытается выжить в голодные военные годы, оставшись одна с двумя детьми.

Наступила зима 1944 года. Чтобы чем-то накормить детей, Каролина идёт в поле, в надежде найти там оставшуюся с осени мёрзлую картошку. Она простывает, и очень серьёзно. По воспоминаниям дедуни, у неё был сильнейший жар, и она просто сгорела. Какими словами можно передать тот ужас, который при-

Бронислав Телицкий

Наш легендарный

МОЙ дедушка, Бронислав Адамович Телицкий, родился в 1933 году в польском селе Шекеренцы Хмельницкой области на западе Украины. Он был самым младшим, третьим ребёнком в семье. Его отец умер до войны, поэтому Бронек жил со своей мамой, Каролиной (в девичестве Юткевич), старшим братом Романом и сестрой Марией. Мария была на четыре года старше Броньки и успела окончить четыре класса польской школы.

Когда началась война и немцы пришли в село, старший брат оказался среди многих молодых людей, которых фашисты сгоняли из соседних сёл и увозили эшелонами на каторжные работы в Германию. Многие годы уже после войны дедуня неустанно и настойчиво пытался найти своего брата, писал на радио, делал запросы, по воскресеньям слушал радиопередачу, где зачитывались списки пропавших без вести в годы войны. Однако никаких сведений о его судьбе найти ему так и не удалось. Забегая вперёд, скажу, что в прошлом году накануне Дня Победы на одном из интернет-сайтов нам удалось найти в списках военнопленных данные о Романе Телицком. А в Книге

Янина Подгородецкая

шло пережить перед смертью молодой красивой женщине, которая понимала, что умирает, оставляя совершенно одних двоих своих детей посреди страшной войны! Помню до сих пор слова дедуни о том, как перед смертью мама просила их: «Будьте всегда вместе, как можете, помогайте друг другу!» Оставшись сиротами, брат и сестра сумели вдвоём выжить в той нечеловеческой войне, крепко взявшись за руки и во всём помогая друг другу.

После окончания школы дедуня поступает в ремесленное училище и с тех пор продолжает учиться всю свою жизнь. В восемнадцать лет его призывают на службу в Военно-морской флот в город Севастополь, где он слу-

жит в радиолокационных частях. Там он по-настоящему увлёкся радиотехникой и решил посвятить этому свою жизнь, поэтому после демобилизации поступает в Новочеркасский электромеханический техникум, периодически совмещая учёбу с работой на Электровозостроительном заводе.

После окончания техникума, дедуня приезжает на каникулы в северный Казахстан навестить свою тётю, высленную в те места вместе с тысячами других поляков с территории Украины.

В клубе села Константиновка, где жила его тётя, на танцах знакомится со своей будущей женой, моей бабушкой Яниной Подгородецкой, чья семья была выслана

Костёл в Остроге, где был крещён мой дедушка

в Казахстан примерно из тех же мест, откуда родом мой дедушка.

После окончания учёбы в техникуме играют весёлую польскую свадьбу, и счастливые молодожёны отправляются на место распределения дедушки в город Уфу. Так начинается трудовой путь дедуни длиной в 52 года.

Судьба моего дедушки является для меня примером того, как можно достичь многого, полагаясь лишь на свои собственные силы, талант и характер. Про таких людей на английском говорят: «Self-made man» (человек, добившийся всего своими собственными силами).

Он получил высшее образование и дальше всегда был на ответственной работе. В годы СССР многие не

Семья Телицких. Сопот, 2009 г.

Дедушка

Служба в Военно-морском флоте, г. Севастополь

верили, что это возможно для поляка, который никогда не скрывал своей национальности и не являлся членом КПСС. Дедуня работал в должности главного энергетика в ведущем строительном тресте Башкирии, затем главным специалистом крупнейшего в Краснодарском крае домостроительного комбината. Он был настоящим профессионалом, очень любил своё дело. Все его друзья и коллеги по работе отмечали его интеллигентность и такт в общении, глубокие знания и бесценное умение решать самые

трудные вопросы. Есть поговорка: «Незаменимых людей нет», но мой дедушка был незаменимым. Уже вышедшего на заслуженный отдых, через несколько месяцев его попросили вернуться на свою должность главного энергетика Краснодарского комбината объёмно-блочного домостроения, потому что не смогли найти ему замену. Только после того, как дедуня проработал ещё около десяти(!) лет и сам подготовил себе достойного преемника, он, наконец, вышел на пенсию в возрасте 72 лет.

Он всегда помнил о своей родине и в самых трудных ситуациях

подставлял плечо своей единственной сестре и при любой возможности приезжал к ней на Украину.

Вот уже три года как не стало дедуни. Только когда теряешь близких людей, по-настоящему понимаешь, какое место они занимают в твоей жизни. Вспоминая какой-нибудь интересный эпизод своей жизни, дедуня любил говорить: «Выйду на пенсию — буду писать мемуары.» К сожалению, не оставил он нам своих воспоминаний. Но, что не менее важно, он оставил нам великодушный пример своей жизни. Пример того, как человек, ребёнком оставшийся сиротой во время войны, ни при каких обстоятельствах не опускал руки, верил в себя и, несмотря ни на что, шёл к своей мечте.

Анна ЯСЬКО

(с помощью Елены ТЕЛИЦКОЙ)

№	Имя	Фамилия	Дата
68309	Reimer, Pauline	12.11.1943	
68325	Fick	1 "	
68270	Paahat	12.11.1943	
68009	Graafland	1 "	
68250	Heinrich	12.11.1943	
68216	Delgouche	12.11.1943	
68244	de Vries	1 "	
68262	Stoep	12.11.1943	
67980	Hecht	12.11.1943	
59730	Neuvirtz	12.11.1943	
68264	Schramm	12.11.1943	
64054	Baumert	12.11.1943	
64069	Thurnauer	12.11.1943	
64070	Thurnauer	12.11.1943	
64072	Thurnauer	12.11.1943	
64084	Thurnauer	12.11.1943	
64090	Thurnauer	12.11.1943	
64103	Thurnauer	12.11.1943	
64113	Thurnauer	12.11.1943	
64114	Thurnauer	12.11.1943	
64115	Thurnauer	12.11.1943	
64116	Thurnauer	12.11.1943	
64117	Thurnauer	12.11.1943	
64118	Thurnauer	12.11.1943	
64119	Thurnauer	12.11.1943	
64120	Thurnauer	12.11.1943	

Немецкий архивный документ с упоминанием Романа Телицкого, 1943 г.

SZKOŁA POLONIJNYCH

CZYLI

W kwietniu br. dzięki ogłoszeniu na stronie internetowej www.pl.polonia-rosja.ru, dowiedziałem się o zaproszeniu zainteresowanych osób do uczestnictwa w Szkole Młodych Liderów Polonijnych.

PROGRAM z a j ę ć prowadzonych przez Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski był wielce obiecujący. Jako humaniście z zawodu i sposobu myślenia przypadły mi do gustu tytuły wykładów: „Protokół Dyplomatyczny”, „Warsztaty Integracyjne”, „Drewniana Dusza Małopolski”... natomiast zignorować wykład pod intrygującym tytułem „Jak prosić o pieniądze” byłoby po prostu niemądre!

Na ewentualnych uczestników czekała jednak twarda selekcja – organizatorzy warsztatów nie zamierzali zapraszać byle kogo; celem potwierdzenia swoich zamiarów miałem wysłać plik dokumentów (oczywiście w toku zajęć upewniłem się, że żaden z naszych polskich kolegów nie miał wątpliwości, iż jako Uczestnicy Projektu prowadzimy w swoich Organizacjach działalność polonijną, mamy wyższe wykształcenie i potrafimy porozumieć się po polsku; chodziło o co innego – nadsyłając własnoręcznie sporządzone dokumenty rekrutacyjne po prostu potwierdzaliśmy zgodność swojego poziomu z oczekiwaniami Organizatorów).

Wreszcie jestem w Krakowie – mieście, które ostatecznie i na zawsze pokochałem od pierwszego wejrzenia!

Przyjeżdżając do Krakowa, upiekłem dwie pieczenie przy jednym ogniu, gdyż razem ze mną w tym samym ośrodku przebywała również moja dziesięcioletnia córka Paulina – ona odwiedzała Kraków w ramach programu „Podarujmy dzieciom lato!”, organizatorem którego było to same Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski!

Co więcej, koordynatorka projektu pani Anna Góral, która wzięła na swoje barki oprócz prowadzenia naszych zajęć również realizację programu dla 130 dzieci pochodzenia polskiego z Rosji, Ukrainy, Białorusi i Litwy,

potrafiła załatwić mi niezaplanowany nocleg (gdyż z powodu niedogodnej przesiadki w Wiedniu przyleciałem do Krakowa o dzień wcześniej), nazajutrz powitać mnie w akademiku, wręczyć kupę niezbędnych dokumentów (łącznie z tzw. IDENTYFIKATOREM, uprawniającym do nieodpłatnego korzystania ze środków lokomocji miejskiej) oraz odpowiedzieć na wszystkie moje pytania. Było zaś tych pytań ponad miarę!

Większość tych zagadnień została rozstrzygnięta już po uroczystym powitaniu uczestników. Dzięki

«Stara Zajezdnia», Kraków. Noc Tańca.

Kościół Mariacki

Organizatorom powstała niewymuszona atmosfera, która ułatwiła nam wzajemne poznanie się! Żadnych barier językowych między uczestników nie było – wszyscy mówili po polsku, zaś w razie potrzeby – posługiwaliśmy się językiem rosyjskim, ukraińskim czy białoruskim.

Miałem osobiste szczęście – czy miałbym gdzie indziej podobną okazję do wzbogacenia swoich zasobów kulturalnych, szczególnie zaś w tak dobranym towarzystwie?

Ten właśnie nastrój, ta aura szczęścia i natchnienia pochłaniała mnie aż do samego zakończenia zajęć (nawiasem mówiąc większość, jeśli nie wszyscy uczestnicy tego Projektu deklarowali mi później te same odczucia).

LIDERÓW–2015, MÓJ KRAKÓW

Przy wejściu do gmachu Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski

Organizatorzy oraz zaproszeni wykładowcy zrobili wszystko żeby zajęcia z planu edukacyjnego nie trąciły martwą rutyną. Nieskrępowany nastrój, w razie potrzeby – przerwy, żarty, a jednocześnie – mocne informacyjne nasycenie zajęć – to wszystko wskazywało na fachowość zespołu Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski. Każdy to spec nie lada, jednak szczególnie chciałbym wyróżnić Przemysława Dziewitkę, Bartosza Lipszycę, Marcina Gołąbkę.

Integracyjne warsztaty Przemka na pewno pozwoliły na wzajemne poznanie się od różnych stron, uwypuklenie naszych zalet i wad, obieranie poprawnego kierunku i sposobu zachowania grupowego w toku dalszych zajęć.

Bartosz Lipszyc fenomenalnie odczuwa audytorium oraz poczucie humoru ma niegorsze.

Marcin Gołąbek od wcale nieznaney nam strony odsłonił taką zwyczajną i codzienną rzecz, jaką jest Internet – czy w czasach IT można zaproponować coś bardziej pożytecznego od rozmowy na temat tworzenia stron internetowych, kontroli ich frekwencji oraz przyciągania uwagi internautów? Przecież praktycznie każdy z nas na co dzień ma z tym do czynienia w swoich organizacjach polonijnych!

Chciałbym zwrócić osobną uwagę na wykład Michała Serwińskiego na temat crowdfinding'a. Przedmiot ten jest prawie wcale nieznanym w Rosji. Nie uchybiając prawdzie zauważę, że

byliśmy wśród pierwszych, którzy dostali naukowo usystematyzowaną wiedzę z tej dziedziny. Z tego powodu należą się Michałowi osobne dzięki!

* * *

...przejrzałem napisane. Sprawilo wrażenie, że całodziennie słuchaliśmy wykładów i coś tam notowaliśmy... czyżby nie było wcale programu kulturalnego w stolicy kultury polskiej?

Ależ tak! Po pierwsze, wycieczka przeglądowa po głównych zabytkach Krakowa – znowuż dzięki naszym przyjaciom!

Po drugie, wizyta do Sejmiu Krakowa i uroczyste powitanie

uczestników obu Programów (ku naszemu zdumieniu spotkaliśmy tam nasze dzieci ze wszystkich czterech krajów – były uroczyste witane przez władze miasta Krakowa oraz województwa Małopolskiego, łącznie z obecnym naszym honorowym przyjacielem Kazimierzem Barczykiem – Wicemarszałkiem Sejmiu Województwa Małopolskiego oraz Prezesa Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski.

Po trzecie, nasi koledzy sprawili nam niespodziankę, zapraszając nas „poza programem” na Noc Tańca w ramach Festiwalu „Ethno Kraków”. Dla nas, Polaków z Południa Rosji, koncerty zespołów góralskich na żywo z autentycznymi ludowymi instrumentami muzycznymi stanowiły, oczywiście, niebywałą egzotykę! Nigdy tego nie zapomnę...

Czas wieczorny my, czyli Maria Kwaśniewska i Jan Karbownik, jako przedstawiciele Polskiego Centrum Narodowo-Kulturalnego „Jedność” w Krasnodarze, spędziliśmy razem z dziećmi a ich opiekunkami panią Swietlaną Kwaśniewską i panią Ireną Rybakową). Zwiedziliśmy Wawel, odwiedziliśmy Ogród Zoologiczny, Kościół Bożego Ciała oraz Kazimierz, starą żydowską dzielnicę Krakowa.

* * *

Niestety, każda bajka dobiega końca... Pożegnalny grill, koncert galowy dzieci z czterech krajów (nagrywany przez telewizję Krakowską!), uroczyste wręczenie dyplomów o pomyślnym ukończeniu Szkoły i pożegnanie.

Ciąg dalszy na str. 10

*Wzgórze Wawelskie w nocy mojego przylotu.
Pozostali uczestnicy „nadciągają” dopiero nazajutrz*

SZKOŁA POLONIJNYCH CZYLI

Ciąg dalszy. Początek na str. 8

Warsztaty integracyjne prowadzi Przemek Dziewitek

Podczas zajęć

Zajęcia prowadzi Marcin Gołąbek

Uczestnik Szkoły Roman Kaczanów (Białoruś) prezentuje stronę internetową Rekonstruktorów wydarzeń Wielkiej Wojny Ojczyźnianej i m.in. Wojska Polskiego (zbiegiem okoliczności już od dawna współpracuję z Rekonstruktorami, publikowali oni również moje materiały). Nareszcie spotkaliśmy się!

Razem z koordynatorką Projektu panią Anną Górą

LIDERÓW–2015, MÓJ KRAKÓW

Dzieci z Południa Rosji w pomieszczeniu Sejmiku Krakowa (opiekunami są panie Swietlana Kwaśniewska z Krasnodaru i Irena Rybakowa z Moskwy)

Uczestnicy Szkoły na wycieczce przeglądowej

Wspólne zdjęcie uczestników Szkoły z panem Kazimierzem Barczykiem

Paulina Karbownicka i Paulina Bronowicka (Aleksiejenko). „Dwie Pauliny” u piwnicy „Pod Baranami”

Ogród Zoologiczny

*Dziedziniec Kościoła Bożego Ciała
Dokończenie na str. 12*

SZKOŁA POLONIJNYCH LIDERÓW–2015, CZYLI MÓJ KRAKÓW

Dokończenie. Początek na str. 8

*Grill pożegnalny w wykonaniu wykładowcy
Bartosza Lipszyca*

Mam dyplom!

Uroczyste wręczenie dyplomu pani Marii Kwaśniewskiej

Wspólne zdjęcie z doręczonymi dyplomami

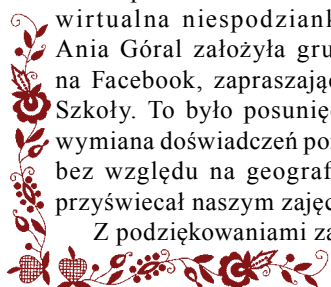

Wspólne zdjęcie z Organizatorami na dobrą pamięć

Po powrocie do domu na nas czekała kolejna, chociaż wirtualna niespodzianka – nasza wspólna ulubienica Ania Góral założyła grupę «Szkoła Liderów – Kraków» na Facebook, zapraszając do udziału każdego uczestnika Szkoły. To było posunięcie dalekowzroczne – kontakty i wymiana doświadczeń pomiędzy uczestnikami wciąż trwają bez względu na geograficzne odległości. Czyż inny cel przyświecał naszym zajęciom?

Z podziękowaniami za wszystko,

Jan KARBOWNICKI

Kolejne lato dla dzieci ze Wschodu

ПОЛЬСКИЕ ВЕДОМОСТИ, Краснодар, 2015, № 3 (47)

JAK każdego roku, tradycyjnie już Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski organizowało wypoczynek dla dzieci i młodzieży ze Wschodu. W Sali Obrad RMK odbyło się uroczyste powitanie dzieci w Krakowie. W tym roku już po raz szesnasty Kraków gościł 130 młodych Polaków wraz z opiekunami z Ukrainy, Białorusi, Litwy i Rosji. Do tej pory w akcji wzięło udział 1600 osób. Akcją objęte zostały najuboższe dzieci z polskich rodzin kultywujących tradycje, obyczaje i język. W czasie pobytu dzieci zwiedziły Kraków (między innymi Wawel i Kazimierz), Sanktuarium Bożego Miłosierdzia, Kalwarię Zebrzydowską, Wadowice i Wieliczkę. Wypoczną także w Parku Wodnym, zobaczyły krakowski ogród zoologiczny i chodziły do kina. Akcja "Podarujmy lato dzieciom ze Wschodu" odbyła się pod honorowym patronatem Arcybiskupa

Metropolity Krakowskiego kardynała Stanisława Dziwisza, Arcybiskupa Metropolity Lwowskiego Mieczysława Mokrzyckiego, Marszałka Województwa Małopolskiego Marka Sowy, Prezydenta Miasta Krakowa Jacka Majchrowskiego oraz Przewodniczącego SGiPM Kazimierza Barczyka. Projekt został finansowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, Samorząd Województwa Małopolskiego, Miasto Kraków oraz sponsorów.

W dniach 2–12 czerwca 2015 roku dzięki poparciu Wydziału Konsularnego Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Federacji Rosyjskiej w ramach akcji "Podarujmy lato dzieciom ze Wschodu" na zaproszenie Stowarzyszenia Gmin i

Powiatów Małopolski grupa naszych dzieci odwiedziła Kraków – najpiękniejsze polskie miasto. Wielu osobom zawdzięczamy udaną imprezę, lecz szczególne podziękowania należą się koordynatorce projektu pani Annie Góral.

«Увидишь, как прекрасно встретит нас варшавский день» — слышалась из наушников песня Чеслава Немена, когда я вышел на улицу в дождливый вечер 19 июня из аэропорта Фридрика Шопена в Варшаве. Мне предстояло принять участие в мастерских полонийных журналистов, которые проводились с 22 по 25 июня под эгидой Фонда помощи полякам на Востоке.

Как встретил нас варшавский день

ВОТЕЛЬ я добрался уже ближе к полуночи (благо в польской столице транспорт работает круглосуточно, как, собственно, и стойка регистрации в отеле размещения), поэтому сразу лёг спать — я помнил, что до начала занятий оставалось ещё два дня, которые намеревался потратить с пользой, изучив основные достопримечательности города над Вислой. Отель Лазенковский, в котором нас разместили, как уже видно по названию, примыкал прямо к Королевским Лазенкам, с которых я и начал своё знакомство с городом. Парк Лазенки был оформлен в XVII веке Тильманом ван Гамереном в барочном стиле для великого коронного гетмана Станислава Любомирского. Название *Лазенки*, то есть бани, появилось благодаря располагавшемуся там купальному павильону. На огромной территории парка расположено множество достопримечательностей: дворец на воде, римский театр, Белый дом, где Станислав Август Понятовский принимал своих любовниц, и в котором нашёл временное прибежище изгнанный король Франции Людовик XVIII, Бельведер, Мыслевицкий дворец и Уяздовский замок, ну и, конечно, знаменитейший памятник Фридрику Шопену.

После прогулки по одному из прекраснейших парков Варшавы я отправился в самое её сердце — *Stare Miasto*. Решив проигнорировать возможность доехать до Старувки на общественном транспорте, от Лазенок я пошёл пешком по так называемому королевскому тракту, сделав небольшой крюк ко Дворцу культуры и

науки — путь был неблизкий, однако и времени было достаточно.

Варшавский Старый город оказался на удивление прекрасен, особенно если учесть, что он был заново отстроен после Второй мировой войны — столица Польши, как феникс, восстала из пепла, и ныне радует жителей и туристов контрастом архитектурных стилей. Атмосферу Старувки создают уютные кафе и ресторанчики, а также художники, которые выставляют свои картины и скульптуры под открытым небом. Рыночная площадь здесь, хоть и небольшая, но показалась мне намного более уютной, чем большинство площадей старой Европы.

На следующий день я решил съездить в Вилиянов, где располагалась летняя резиденция Яна III Собеского, Августа II, а затем и наиболее именитых польских магнатов. Между дворцом и Вилияновским озером раскинулся двухуровневый барочный итальянский парк, а в южной части — романтический парк в английском стиле. Здесь я провёл весь воскресный день.

Утро понедельника для меня не было будничным — эмоции, которые я получил в выходные, были дополнены началом мастерских и новыми знакомствами с представителями колонии европейских стран: в семинарах принимали участие полонийные журналисты из Литвы, Чехии и даже Хорватии. В первый день мастерских мы слушали интереснейшие лекции по практической стилистике и языку журналистики профессора Варшавского университета Гражины Майковской, фразеолога, которая является одним из виднейших современных специалистов в польской филологии. Пани профессор

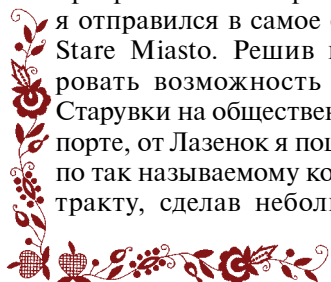
оказалась уникальным человеком, который может говорить о грамматике языка так, что внимание слушателя будет приковано к ней от первой до последней минуты. Вместе с Агнешкой Новиньской, журналисткой из фонда *Образование для демократии*, мы обсуждали, как сделать полонийные СМИ лучше, а их работу более качественной, активно говорили об информационных интернет-изданиях, редактировали статьи польских и полонийных масс-медиа.

Во вторник мы познакомились с известным документалистом, создателем интернет-портала *Polonia w Komie*, преподавателем Варшавского университета и просто потрясающим человеком Цесарием Цишевским, который огромное внимание в своей работе уделяет современным технологиям съёмки и монтажа видео. Его занятия и подход оказались самыми неординарными за всё время семинаров — с ним мы работали вплоть до их завершения. На практических занятиях мы получили задание в течение полутора часов отснять на смартфоны материал, который мог бы быть интересен зрителю — так Цесарий доказал нам, что в современном мире, где интернет давно разрушил границы между людьми, на наших глазах происходит революция в СМИ. После, просмотрев весь отснятый материал, мы обсудили все ошибки, которые были нами допущены. «Зритель хочет увидеть человека, все мы уникальны и неординарны — не мешайте героям своих сюжетов, дайте им выговориться, даже если они выходят за рамки темы» — слова Цесария были теперь понятны нам всем.

Эмоций было много, и всё же пора было прощаться. В пятницу я был уже в Краснодаре. Мастерские оказались для меня не просто интересными и полезными — они расширили мой кругозор и помогли посмотреть на мир с иного ракурса.

Вот так незаметно пролетела эта июньская неделя, но она навсегда останется со мной, в моей памяти, и, услышав «Сон о Варшаве» Чеслава Немена, я снова окажусь на дождливых улицах этого неповторимого города.

Дмитрий ДОЛМАТОВ

PORADY Z WARSZTATÓW DZIENNIKARSKICH

ПОЛЬСКИЕ ВЕДОМОСТИ, Красноярдар, 2015, № 3 (47)

Co robić, żeby było dobrze naszym czytelnikom?

- Pamiętać, co ludzie lubią = dawać.
- Pamiętać, czym to grozi = nie przesadzać.
- Pamiętać o pomysłach = czasem stosować.
- Maksimum treści.
- Unikać klisz, sztamkowych zwrotów.
- Wyciągać ciekawe szczegóły.
- Zmuszać do myślenia, emocji.
- Bawić się.

*Paweł Stremski, dyrektor programowy i wydawniczy
Gazeta.pl*

Jak bawić się tytułami?

- Dawać cytaty:
- „Halo. Policja? Jestem pijany. Wjechałem w drzewo”.
- Odwoływać się do klasyki:
- „Badania: marihuana albo orgazm. Wybór należy do ciebie”.
- Stosować triki:
- „Rano do ludzi trzeba mówić po-wo-li”.
- Używać słów mało używanych:
- „All inclusive. Smród też, czyli wakacje w Turcji”.

*Paweł Stremski,
dyrektor programowy i wydawniczy Gazeta.pl*

Zastanów się, czy chcesz kreować rzeczywistość, czy chcesz się jej poddać;

- wyjdź do ludzi, wyjdź do miasta;
- pójdź dalej – odkrywaj świat;
- nie ucz się tekstu, złap się jednego zdania;
- do merytoryki dołóż formalne wyluzowanie;
- nie bądź aktorem, bądź naturalny;
- ale pamiętaj: więcej treści, mniej kabaretu;
- więc bądź wiarygodny;
- zbierz świadectwo.

Cezary Ciszewski

Jak zbudować newsa

Tytuł – najmniejszy tekst prasowy. Jest oknem wystawowym wypowiedzi wydrukowanej: informuje o towarze i zachęca do jego nabycia.

Walery Pisarek, Nowa retoryka dziennikarska

Tytuły, które są dobre w gazecie, nie zawsze są dobre w Internecie. Tytuł powinien obiecywać czytelnikowi coś atrakcyjnego.

Powinien operować cytatem: „Niesiołowski: Biskup jest krętacz. Chyba nie czytał Biblii”(gazeta.pl); skojarzeniem: „Skazany, zwolniony i... zakochany” (polskatimes.pl);

pytaniem: „Polska chce Nobla dla Białackiego?” (rp.pl)

Dobrze jeśli mieści się w jednej linijce.

Lid (lead) – wiodący akapit. Może być: informacyjny – zawiera wówczas najważniejsze informacje, najczęściej są to odpowiedzi na pytania: co, gdzie, kiedy, jak, dlaczego; sensacyjny – zachęca do dalszej lektury poprzez wprowadzenie napięcia, dramatyzmu; może także skupiać się tylko na jednym aspekcie wydarzenia, które opisujemy.

Rozwinięcie tekstu – od informacji najważniejszych do mniej ważnych. Unikaj żargonu, wyrażeń trudnych, formalnych, wyrafinowanych.

Cytaty – na potwierdzenie faktów – powinny się znaleźć nawet w najkrótszym tekście.

News, który składa się z jednego zdania ma taką samą wartość jak rozbudowany tekst.

Dobry news:

jest krótki kiedy trzeba i długi kiedy trzeba.

Jest napisany w sposób jak najprostszy – nie zmusza do wnikliwego czytania,

nie zaczyna się od długiej historii ale od konkretnej informacji,

powinien być obudowany (zdjęciem, video, grafiką, infografiką).

Pisanie informacyjne (odwrócona piramida)

Nadzwyczajne zjawiska, które miały miejsce wczoraj w Wąchocku, znalazły swe logiczne wyjaśnienie – dziś wiemy już, że spowodowało je pojawienie się niezidentyfikowanego obiektu latającego.

Około godz. 6 rano pędząca z dużą szybkością świecąca kula, której pojawienie się oznajmiło powszechne pianie kogutów, okrążyła Wąchock i poszybowwała w przestrzeń kosmiczną. Miasto ogarnęła panika. Większość mieszkańców zabarykadowała się w swoich domach, ale z relacji świadków wiemy, iż mgła była tak gęsta, że udusiła kobylę sołtysa, na dworcu zatrzymał się autobus pośpieszny do Kielc, a wiatr ukreślił leb psu proboszcza.

Pragnący zachować anonimowość specjalista wojskowy powiedział: – Jestem absolutnie przekonany, że takie zjawiska mogą być spowodowane jedynie przelotem NOL (niezidentyfikowany obiekt latający). Tylko osoby nieodpowiedzialne i krótkowzroczne mogą dopatrywać się związku tych wydarzeń ze zbliżającym się festiwalem dowcipu w Wąchocku.

FUNDACJA EDUKACJA dla DEMOKRACJI

Мать Барбары, которая всю свою жизнь разыскивала пропавшего мужа. Вроцлав, 1972 г.

ПЕРЕПИСКА моя достаточно обширна, и к письмам такого рода у меня успело сложиться определённое отношение — каждая польская судьба необычна, и от смешного до трагического в ней — один шаг. Сталкиваясь с этим часто — ощущения притупляются. Но в данной ситуации обращение пани Барбары меня заинтересовало сразу — уж очень необычной оказалась история её семьи.

Со слов пани Барбары, она родилась во Львове в 1944 году. В 1945 году её отец — Януш Михал Леопольдович Карасинский — был арестован и вывезен вглубь СССР, и с тех пор связи с ним не было. Умер он, мол, в 1985 году в посёлке Ильском Северского района Краснодарского края, так не могли бы Вы помочь?

В чём? Чем тут можно помочь? Что может зависеть от меня в этом деле?

Я ответил. Завязалась переписка. Из следующего письма, более связного, вырисовалась картина настолько невероятная, что до конца описываемым пани Барбарой деталям я просто не поверил.

Позволю себе процитировать несколько строк из переписки (разумеется, с согла-

ИЩИТЕ

Сентябрьским днём 2015 года я нашёл в своём электронном «ящике» письмо от Барбары Карасинской из Вроцлава. Имя это мне ничего не говорило. Во Вроцлаве я не бывал.

Пани Барбара писала, что по архивным данным XIX века её родственники, так же, как и мои, — Карбовские. Но писала она мне не по этому поводу. Она просила о помощи.

сия автора письма, особенности стиля сохранены):

«...отец арестован и посажен в тюрьму советскими властями во Львове 4.01.1945 г., тогда же он был выслан в СССР. В 1946 году мама со мною, тестем и братом уехала во Вроцлав и начала розыск отца через Польский Красный Крест.

В 1948 г. сообщили, что отец находится по адресу: СССР, Свердловская область, Серовский район, п/о Сосьва-Калиповка.

В 1959 г. мы получили весточку о том, что отец проживает по адресу: Тюменская область, город Салехард, ул. Ламбиновых, 8.

В 1972 году нам сообщили, что отец живёт по адресу: Краснодарский край, Северский район, пос. Ильский, ул. Орджоникидзе, 79.

По состоянию на 1988 год последнее место жительства — Краснодарский край, Северский район, ст. Ильская, ул. Советская, 169. Умер 17.12.1985 г.

Всё это время нам не удавалось наладить контакт с отцом. В 1987 году я ещё раз обратилась в

Польский Красный Крест с просьбой установить место пребывания отца в СССР, и в 1988 году мне сообщили о его смерти.

Именно тогда я приняла решение ехать на могилу отца.

Ещё через год я получила из Москвы сообщение о том, что могила отца находится на кладбище в пос. Ильском. Однако выехать у меня не получилось — не было приглашения.

В 2010 году оказалось, что при оформлении документов на выезд я должна доказывать, что могила существует, а также предоставлять свидетельство о смерти.

В 2014 году Консульский отдел РП в Москве информировал меня о том, что, согласно сообщениям российских властей, могилу Януша Карасинского в п. Ильском найти не удалось, а погребальные учётные книги за 1985 год в администрации п. Ильского отсутствуют. Федеральная миграционная служба РФ не подтверждает, что человек по имени Януш Карасинский когда-либо жил либо умер в п. Ильском.

Как мне дальше жить?..»

Януш Карасинский, его сестра Анеля и брат Роман. Львов, 1928 год.

ДА ОБРЯЩЕТЕ!

ПОЛЬСКИЕ ВЕДОМОСТИ, 2015, № 3 (47)

Барбара Карасинская на Лычаковском кладбище во Львове, 2008 г.

* * *

Не веря своим глазам (у меня просто в голове не укладывались поиски пропавшего отца/мужа длиной в 60 с лишним лет), я попросил пани Барбару выслать мне копии сообщений из Красного Креста ПНР и СССР.

На следующий день я получил преинтереснейшие документы, а также убедился в двух вещах — во-первых, невероятная история пропавшего Януша Карасинского — чистая правда, во-вторых — я во что бы то ни стало найду его место захоронения.

Предстояло выработать алгоритм поиска и уповать на бюрократизм советских и российских чиновников, а в том, что человек по фамилии Карасинский был — сомневаться не приходилось. В Советском Союзе с документацией дело обстояло более чем строго, к тому же информация о Януше подтверждалась документально

в течение полувека — таких совпадений не бывает.

Заручившись доверенностью Польского Центра «Единство» в Краснодаре, я выехал в Ильский.

Поиск я начал с последнего места пребывания Януша. К моему разочарованию, по адресу Советская, 169 был пустырь. Соседние дома — в аварийном состоянии, жильцов нет. Дом № 173 разбирала бригада рабочих, один из которых сообщил мне, что жильцов с этой улицы расселили ещё несколько лет назад.

В администрации посёлка, куда я незамедлительно отправился, мне сообщили, что хозяйственных книг за 1985 год в МУП «Ритуальные услуги» действительно не сохранилось, о чём и был ранее дан ответ в Консульство Республики Польша.

Мне удалось связаться по телефону с председателем квартального комитета ул. Советской. Приятный женский голос сооб-

шил, что уже три года назад там всё было разрушено, а что было до того — никто не знает — люди разъехались.

Выходит, поездка моя окончилась ничем?

Не совсем так — в адресном бюро чудом сохранился заполненный листок убытия на некоего Карасинского Игоря Янушевича, который был выписан по смерти в 1994 году из кв. № 5 дома № 169 по ул. Советская в пос. Ильском. Новое лицо, очевидно — сводный брат Барбары. Знала ли она о нём?

Из дальнейшей переписки выяснилось, что нет. Но совпадений не бывает — даже паспорт СССР Игорь получал в Ямальском РОВД, что подтверждало, что он — сын Януша, находившегося в то время в Салехарде.

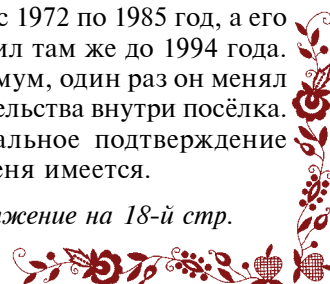
Поиски зашли в тупик. Других Карасинских в Северском районе Краснодарского края мне найти не удалось, а запросы в соцсетях выдавали однофамильцев, да и то — очень и очень немногочисленных.

Получив исчерпывающую консультацию в архиве ЗАГС Краснодарского края (спасибо работникам архива), сделал письменный запрос о розыске свидетельства о смерти Януша в отдел ЗАГС Северского района, но меня тут же предупредили, что дело это — небыстрое.

Я уже не мог думать о чём-то другом, но что делать? Как искать? Заехал на кладбище Ильского. Огромное. Сторож сказал — хоронят по сорок человек в день, искать бесполезно.

Единственной зацепкой, на мой взгляд, был непреложный факт — Януш проживал, скорее всего, с семьёй, а уж точно — с сыном, в посёлке Ильском как минимум с 1972 по 1985 год, а его сын прожил там же до 1994 года. Как минимум, один раз он менял место жительства внутри посёлка. Документальное подтверждение этому у меня имеется.

Продолжение на 18-й стр.

Продолжение.
Начало на 16-й стр.

НЕ МОЖЕТ быть, чтобы у семьи Карасинских не было в относительно небольшом на тот момент населённом пункте друзей, знакомых, соседей. Кто-то помогал их хоронить, в конце концов! Ведь человек — существо социальное.

Мысль, насколько простая, настолько и здравая, пришла в голову внезапно. Оба Карасинских умерли давно — сотовой связи и интернета тогда не было. Не было и электронных баз данных, поисковых систем в паспортных сто-

лах и т.п., а потому традиционные подходы, включая объявления в соцсетях, не дадут результатов. Кто мог знать этих людей и оставаться в живых? Только очень пожилые люди.

Что может их объединять? Общество ветеранов? Нет, Карасинский-отец был арестован во время войны, дочка его Барбара тоже родилась в это время, следовательно, фронтовиком он не был. Не ходить же мне

ИЩИТЕ

в каждый дом, не стучаться в каждые ворота?

Газета! Старая добрая местная газета, с телепрограммой, прогнозом погоды и объявлениями — вот что может объединять стариков посёлка Ильского, не пользующихся интернетом и прочими благами XXI века.

Найти в интернете перечень местных СМИ Северского района было делом минуты. Ещё через минуту я разговаривал с заместителем главного редактора газеты «Северские зори» Александром Горайновым.

Я крайне благодарен этому человеку — мы с ним оказались одних лет, и в разговоре нам хватило пары минут, чтобы понять друг друга. Профессионализм Александра и чуткий подход к чужому горю были выше всяких похвал — в ближайшем же субботнем номере газеты «Северские зори» была опубликована его статья «Жизнь — на поиск папы», а также обращение Барбары Карасинской к жителям посёлка Ильского.

Через три дня редакция газеты сообщила мне, что нашлись вдова Игоря — Галина Тимофеевна и приёмная дочь Игоря Наталья, причём обе немного говорили и понимали по-польски. Как я и предполагал, заметку в газете прочла пожилая женщина — бывшая соседка Карасинских по ул. Советской. Она же сообщила в редакцию их контактные данные.

Выяснилось, что существуют и могилы Януша и Игоря, живы и участники их похорон.

Ещё через несколько дней я получил письмо от Барбары — она созвонилась со вновь обрётёнными членами семьи и договорилась о встрече с ними весной 2016 года.

Пару недель спустя я получил дубликат свидетельства о смерти Януша.

В потрясающем воображение деле семьи Карасинских поставлена точка.

Но сколько ещё на свете таких польских семей, разлучённых

27. MAR 1972

Warszawa, dnia 196... r.
Miejscowość: 14 Tel. 23-52-01
Adres pocztowy: Warszawa 19, skrytka poczt. Nr 47

POLSKI CZERWONY KRZYŻ
ZARZĄD GŁÓWNY
BIURO INFORMACJI I POSZUKIWAN
Nr B. Inf. 21086/P
Kancelia w N. B. P. IV Oddział Miński
Nr 1120-9-4129

Pani
Adwokat Małgorzata IWANOWSKA
Zespół Adwokacki Nr.5
ul. Fredersburga
ul. Sądowa 4

W odpowiedzi na pismo z dnia 19.II.1972 r., uprzejmie zawiadamiamy, że otrzymaliśmy informację z Radzieckiego Czerwonego Krzyża, iż Janusz KARASINSKI s. Leopolda u. 1917 r. zamieszkuje pod adresem:

Krasnodarski kraj, Siewierski r-n, posiołek Ilskij ul. Ordżonikidze dom 72
Краснодарский край, Северный район, посёлок Ильский, ул. Орджоникидзе дом 72

Kierownik Biura
Informacji i Poszukiwań
/A. Szotomberkova/

AS.
Jedn. PWN Główna sm. 9403
O. J. Główny, tel. 497 (21.000) pism. 1 ul. 20.02.68

Справка о месте жительства Я. Карасинского, 1972 г.

21. MAR 1988

Warszawa, dnia 198... r.
Miejscowość: 14 Tel. 23-52-01
Adres pocztowy: 60-60 Warszawa, skrytka poczt. Nr 47

POLSKI CZERWONY KRZYŻ
ZARZĄD GŁÓWNY
BIURO INFORMACJI I POSZUKIWAN
Nr B. Inf. 21086/P
Kancelia w NBP IV Oddział Miński
Nr 1120-9-4129

Pani
Barbara KARASINSKA
ul. "Bramowskiego" 10
51-664 Wrocław

W nawiązaniu do naszego pisma z dnia 26.10.1987 r. - z przykrością informujemy, że w wyniku wznowionych poszukiwań ojca Pani Janusza-Michała KARASINSKIEGO uzyskaliśmy z Komitetu Wykonawczego Zw. Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy w Moskwie informację, że wyżej wymieniony zmarł w dn. 17.12.1985 r. Poprzednio zamieszkiwał pod adresem: Krasnodarski kraj, Siewierski r-n, st. Ilkaja, ul. Sowietzka 169. Żadnych bliższych danych w tej sprawie nie uzyskaliśmy z wymienionego Komitetu.

Kierownik Biura
Informacji i Poszukiwań
/mgr A. Szotomberkova/

BP

WOS "Wojenna Sprawa" data: 18.05.88 s. 20.008

Справка о смерти Я. Карасинского, 1988 г.

ДА ОБРЯЩЕТЕ!

Брат Барбары Анджей на балконе дома на ул. Кохановского во Львове, в котором когда-то жили Карасинские, 2008 г. В этом же доме в 1945 г. был арестован Януш.

войной, политическими смутами, взаимными обидами?

Барбара Карасинская, по моему скромному мнению, подала всем нам пример безмерной дочерней любви. Не она должна благодарить поляков Кубани, а мы должны быть ей за это благодарны.

Хотел бы закончить статью цитатой из её письма — обращения к полякам Юга России: «...считаю, что моё письмо вдохновит множество людей на поиски разорванных семейных связей, так как никогда нельзя терять надежды!»

Ян КАРБОВНИЦКИЙ

Сообщение Красного Креста
о месте захоронения Я. Карасинского, 1989 г.

Ambasada
Rzeczypospolitej Polskiej
w Moskwie
Wydział Konsularny

Moskwa, 17.03.2014 r..

WK 370-4-12

Pani
Barbara Karasińska
ul. Abramowskiego 10
51-463 Wrocław

Wydział Konsularny Ambasady RP w Moskwie w sprawie zaświadczenia o miejscu pochówku Pani ojca Janusza Michała Karasińskiego informuje. W powyższej sprawie Wydział Konsularny zgodnie z obowiązującą procedurą zwracał się czterokrotnie do MSZ Federacji Rosyjskiej. MSZ FR notą z dnia 26.02.2014 r. udzieliło następującej informacji:
Według danych właściwych organów miejsca pochówku obywatela Karasińskiego J.M.L. na cmentarzu Iłskiego osiedla typu miejskiego rejonu Siewierskiego Kraju Krasnodarskiego nie udało się ustalić. Jednocześnie właściwe organy poinformowały, że w archiwum osiedla za 1985 rok księgi cmentarnej brak; organy USC i Wydziału Urzędu Federalnej Służby Migracyjnej Rosji dla Kraju Krasnodarskiego w rejonie Siewierskiego rejestracji śmierci i zamieszkania obywatela Karasińskiego J.M.L. nie potwierdziły.

Z poważaniem,

Z up. Konsula, Wydział Konsularny

Stanisław K. Siedony
Roznica

**Ответ Посольства РП
об отсутствии данных на Я. Карасинского, 2014 г.**

 СССР
ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ ОРДЕНА ЛЕНИНА
СОЮЗА ОБЩЕСТВ
КРАСНОГО КРЕСТА И КРАСНОГО ПОЛУМЕСЯЦА

100011, Москва, К-21, Крестовый пер., д. 18/7 Телефон 321-71-72

№ 13709/28 При этом сообщается на наш орган Москва, 29 июня 1989

Посольство Польской Народной Республики
в СССР
Консульский отдел
г. Москва

Уважаемые товарищи!

Просим не отказывать в любезности передать гр. КАРАСИНСКОЙ
Барбаре, проживающей по адресу: 51-463 Wrocław,
ул. Абрамовского 10/2
что могилка её отца - КАРАСИНСКОГО Януша-Михаила Лиспольдовича,
умершего в 1985 г., находится на кладбище в пос. Ильском Северного
района Краснодарского края.

С уважением,
Н. Беткина
Начальник Управления по розыску

Bracia Drozdowie. drugi

ŁYNTUPY to małe białoruskie miasteczko na Kresach, siedziba gminy, które znajdowało się w powiecie Święciany w województwie wileńskim. Dzisiaj jest w granicach Białorusi, niedaleko granicy litewskiej. Historia miasteczka sięga końca XIV wieku. Trzysta lat później w 1885 roku w Łyntupach było już 13 dworów, kościół, synagoga, szkoła, hospicjum, 3 kramy i karczma. Tętniło życie, odbywały się znane w okolicy targi. W 1897 roku w Łyntupach pojawiła się linia i stacja kolejowa magistrali Wilno-Połock. Była to druga linia kolei żelaznej w tym miasteczku, gdyż wcześniej wybudowano kolej wąskotorową Nowe Święciany-Głębokie.

Pod koniec XIX wieku pod majątek Łyntupy podlegały wioski: Szudowce, Kaznodzieiszki, Pozhliki, Peszkowce i Tortury, a także pojedyncze zabudowania: Stukavshchyzna, Jawneliszki, Venter, Bałduk, Sienkiszkis lub Balduchok, Trabuciszki, Ignaciszki. Później wioski te weszły w granice gminy Łyntupy.

Zgodnie z traktatem pokojowym z Rygi w 1921 roku Łyntupy stały się częścią II Rzeczypospolitej, jako siedziba gminy w powiecie święciańskim. W 1931 roku miasteczko i majątek Łyntupy zamieszkiwało 1514 osób. Tuż przed II wojną światową, w 1937 roku w mieście były 194 domy, znajdowała się destylarnia, murowany kościół, szkoła powszechna i gimnazjum. Łyntupy było miasteczkiem wielonarodowościowym i wieloreligijnym. Mieszkali w nim Białorusini, Litwini, Polacy, Żydzi.

Po wkroczeniu Armii Czerwonej do Łyntup w dniu 17 września 1939 roku znalazły się one w granicach Białoruskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej i administracyjnie włączone zostały do powiatu postawkiego. Od czerwca 1941 roku miasto znalazło się pod okupacją niemiecką. W dniu 8 lipca 1944 roku do Łyntup wkroczyła Armia Czerwona. W niespełna rok potem rozpoczęła się repatriacja Polaków do Polski w nowych powojennych granicach, w tym na Ziemi Odzyskanej.

Wacław był najstarszym dzieckiem Józefa Drozda i jego żony Anny z domu Klimaszewskiej. Urodził się w gminnych Łyntupach na Kresach 18 maja 1925 roku. Drozdowie mieszkali w Szudowcach, wsi oddalonej od gminy o

*Stanisław Drozd, żołnierz 1. Dywizji
Piechoty im. Tadeusza Kościuszki
dowodzonej przez gen.
Zygmunta Berlinga*

dwa kilometry. Prowadzili tam 20 hektarowe gospodarstwo rolne, które Józef Drozd otrzymał od rodziców, na początku lat dwudziestych ubiegłego wieku. Wacław jako pierworodny w zamysłach rodziców przeznaczony był na następcę w prowadzeniu gospodarstwa. Posiadał on troje rodzeństwa: siostrę Leonardę i braci Stanisława i Jana, na Leonardę wszyscy wołali po prostu Lonia. Stanisław urodził się 15 maja 1926 roku, podobnie jak jego starszy brat Wacław w Łyntupach. Rodzice w 1938 roku wysłali trzynastoletniego Wacława do szkoły rolniczej, aby mógł w przyszłości dobrze prowadzić ich rodzinne gospodarstwo, przejmując ojcowiznę.

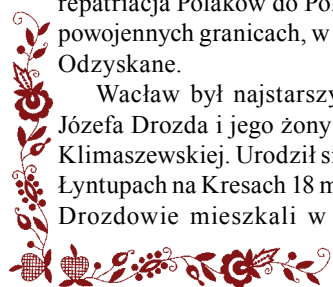
Rodzina Józefa Drozda w Szudowcach, wsi mającej 15 gospodarstw wiodła spokojne i w miarę dostatnie życie. Dobrze i zgodnie żyli z sąsiadami, wśród których oprócz Polaków byli Białorusini i Litwini. Uprawiali swoje gospodarstwo, rodziły im się dzieci, była to zwykła patriotyczna polska rodzina, przywiązana do polskich wartości i narodowej tradycji. Jednak sielanka nie trwała długo.

W dniu 1 września 1939 roku wybuchła II wojna światowa, 17 września do gminy Łyntupy i do Szudowców wkroczyła Armia Czerwona. Zaprowadzono nowe porządki. W szkole językiem nauczania

*Polskie życiorysy są ciekawą
kopalnią wiedzy o ludzkich
losach. Ich znajomość pozwala z
wielką ostrożnością podchodzić
do jednoznacznych ocen wyborów
takiej, a nie innej drogi życiowej.
Szczególnie dotyczyło tych, którzy
byli zwykłymi żołnierzami. Takimi a
nie innymi wyborami rządził zwykły
przypadek albo konieczność życiowa.
Często w rodzinie bracia służyli w
oddalonych od siebie ideologicznie
formacjach wojskowych. A przecież
ich patriotyzm kształtowany od
dziecka w tej samej polskiej rodzinie
był jednaki. Oto wojenna historia
dwóch braci Wacława i Stanisława
Drozdów. Jeden walczył w Armii
Andersa, drugi w Armii Berlinga.*

stał się rosyjski. Aresztowania i wywózka na Sybir co znamienitszych obywateli nie dotykała na razie rodziny Drozdów. Jednak niemalże w przededniu napaści Niemiec hitlerowskich na Związek Radziecki został aresztowany przez NKWD Józef Drozd. Był to ostatni dzień kiedy rodzina widziała go żywego. Od tamtej pory nigdy żadna wiadomość o losach ojca rodziny nie trafiła do jego bliskich. Nie wiadomo kiedy i w jakich okolicznościach zginął.

W dniu następnym po aresztowaniu Józefa pozostała rodzina: jego matka Anna oraz jej imienniczka Anna żona Józefa i jej czwórka dzieci zostali wywiezieni na Sybir do miejscowości Barnaul w Kraju Ałtajskim położonej nad rzeką Ob i oddalonej o 250 km. od Nowosybirsk. Kto wie, czy przekorny los pozornie poprzez wywóz na Syberię, nie uratował życia Annie, jej czworgu dzieciom i teściowej. Bowiem w niespełna rok po ich aresztowaniu i zesłaniu Drozdów na syberyjskie odludzie miała miejsce jedna z największych zbrodni na ludności polskiej na Wileńszczyźnie, dokonana przez formacje litewskie w służbie niemieckiej. Miała ona miejsce w maju 1942 roku. Litwini pacyfikację ludności polskiej argumentowali odwetem, tylko, że odwet dotyczył akcji radzieckich a nie polskich partyzantów. Wymordowano

Jeden w Armii Andersa, u Berlinga

ПОЛЬСКИЕ ВЕДОМОСТИ, Краснодар, 2015, № 3 (47)

wtedy ponad 1200. Polaków na terenie powiatu święciańskiego. Spacyfikowano i wymordowano również Polaków mieszkających w Szudowcach, gdzie mieszkała przed wywózką na Sybir rodzina Józefa Drozda.

Na Syberię w nieznane teściowa i Anna Drozd z czwórką dzieci, z których najstarszy Waclaw miał 16 lat jechali w bydłowych wagonach. Niemiłosiernie stłoczeni: w zaduchu, wysokiej temperaturze, w pragnieniu i o głodzie. Po dwóch tygodniach dotarli do celu podróży, którym był gułag Barnauł. Przyjechali tam w dniu 5 lipca 1941 roku. Zakwaterowano ich w ziemiankach. W tym przypadku mieli szczęście, że ich deportacja przypadała na okres letni. Bo chociaż nie dawały żyć komary, to nie było siarczystego mrozu.

Po wybudowaniu własnymi siłami drewnianych baraków Anna i jej rodzina otrzymali samodzielną izbę. W tych nieludzkich obozowych warunkach Anna Drozd znowu miała trochę szczęścia, gdyż została zatrudniona w kuchni i stołówce dla funkcjonariuszy NKWD, pilnujących zesłańców. Ze stołówki w wiaderku, na wierzchu którego była sieczka, gazety lub inne „przykrycie” przemyciała zupę dla swojej rodziny i sąsiadów. Anna była zaradna, pomagała jej na miarę swoich możliwości dzieci i teściowa. Nawet mała siedmioletnia Lonia, która z babcią Anną robiła na drutach swetry dla okolicznej ludności. W ten sposób dorabiała na utrzymanie rodziny. Najstarsi Waclaw i Stanisław, choć nieletni, byli normalnie zatrudniani przez władze obozowe wykonując nakazane prace na miejscu lub w odległych ostepach syberyjskiej tajgi.

W czasie gdy rodzina Drozdów znalazła się w obozie, trwały rozmowy pomiędzy Sikorskim i Stalinem o przywróceniu stosunków dyplomatycznych pomiędzy Polską a ZSRR, które zostały zerwane w dniu 17 września 1939 roku. Rozmowy te zakończyły się podpisaniem układu Sikorski-Majski, w dniu 30 lipca 1941 roku. W protokole dodatkowym do porozumienia rząd ZSRR zagwarantował amnestię dla obywateli polskich: więźniów politycznych, zesłańców i pozostałych pozbawionych wolności

na terenie ZSRR, a przebywających w więzieniach, obozach i gułagach. Układ gwarantował ponadto utworzenie na terenie Rosji Radzieckiej armii polskiej pod polskim dowództwem.

Anna Drozd, po dotarciu zimą 1942 roku do ich obozu informacji o amnestii i możliwości zaciągu do polskiej armii, postanowiła, że jej najstarszy syn niespełna 17-letni Waclaw, pojedzie zaciągnąć się do polskiego wojska, aby bronić ojczyzny. W zamyśle matki było chronienie syna przed głodem i niechybną śmiercią przy katorżniczej pracy przy wyrębie.

Wacek Drozd niczym Janek z serialu „Czterej pancerni i pies” udał się w daleką podróż do polskiego wojska, nazywanego od nazwiska dowódcy Armią Andersa. Pokonał ogromną drogę z Barnaułu w Kraju Ałtajskim do miasta Buzułuk w obwodzie orenburskim. W marcu 1942 roku został przydzielony do tworzącego się w miejscowości Yangiyo w okolicy Taszkientu oddziału pod nazwą Batalion „S”.

W drugiej połowie roku 1942 Batalion „S” znalazł się w Iraku i tam w dniu 8 października 1942 rozkazem dowództwa Polskich Sił Zbrojnych otrzymał nazwę 15. Pułk Ułanów Poznańskich. Pułk ten funkcjonował jako oddział rozpoznawczy w ramach 5. Kresowej Dywizji Piechoty. Przyjmując tę nazwę jednostka stała się spadkobierczynią tradycji powstałego w Księstwie Warszawskim 15. Pułku Ułanów.

Ze względu na młody wiek Waclaw nie mógł być przyjęty na etat żołnierski. Zatem rozkazem komisji rekrutacyjnej otrzymał status syna pułku. Zjawisko synów pułku miało w Armii Andersa szczególne znaczenie. W ten sposób przysparzano nieletnich Polaków, masowo zgłaszających się do polskiego wojska. Wielu z nich pozbawionych zostało w zawierusze wojennej rodzicielskiej opieki. Nie odsyłano ich „z kwitkiem”, ratując ich prawdopodobnie w ten sposób przed niechybną śmiercią głodową. Starsi synowie pułków, tak jak Waclaw Drozd zazwyczaj brali udział w walce. Młodszy władze wojskowe starały się zapewnić opiekę i o ile to było możliwe, edukację. To w większości z synów pułków rekrutowali się uczniowie

Waclaw Drozd żołnierz 15. Pułku Ułanów Poznańskich wchodzącego w skład Armii Andersa.

Junackiej Szkoły Kadetów powstałej w Palestynie przy Armii Andersa.

Wiosną 1943 roku Anna Drozd do polskiej armii zdecydowała się wysłać drugiego syna, wtedy już siedemnastoletniego Stanisława. W tym czasie w Związku Radzieckim nie było już Armii Andersa. Tworzono natomiast z inicjatywy Związku Patriotów Polskich nową polską armię.

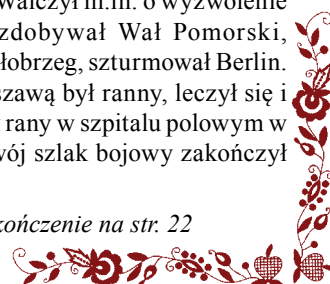
Była to na początku 1. Polska Dywizja Piechoty im. Tadeusza Kościuszki, która powstawała pod dowództwem gen. Zygmunta Berlinga w Sielcach nad Oką.

Tam 26 maja 1943 roku trafił Stanisław Drozd. Niestety, mimo nadziei nie spotkał w wojsku polskim swojego brata Waclawa, który był już w tym czasie na afrykańskich piaskach pustyni. Między braćmi nie było możliwości jakiegokolwiek kontaktu.

Szeregowy Stanisław Drozd po przeszkoleniu, jako artylerzysta ruszył ze swoją dywizją najkrótszą drogą do okupowanej ojczyzny. Przeszedł najdłuższy z możliwych szlak bojowy od Lenino do Berlina. Były to setki kilometrów. Walczył m.in. o wyzwolenie Warszawy, zdobywał Wał Pomorski, wyzwalał Kołobrzeg, szturmował Berlin.

Pod Warszawą był ranny, leczyl się i rehabilitował rany w szpitalu polowym w Otwocku. Swoją szlak bojowy zakończył w Berlinie.

Dokończenie na str. 22

Bracia Drozdowie. Jeden w Armii Andersa, drugi u Berlinga

Dokończenie. Początek na str. 20

PO ZAKOŃCZENIU wojny nie został, jak wielu innych zdemobilizowany, lecz skierowano go do walk z Ukraińską Powstańczą Armią (UPA) w Bieszczady. Dopiero w 1947 roku zdjął mundur i jako osadnik wojskowy otrzymał w miejscowości Łąkowo koło Świdwina poniemieckie gospodarstwo. W wojsku polskim dosłużył się stopnia plutonowego. Wcześniej, tuż po zakończeniu wojny, rozpoczął poszukiwanie swojej rodziny: babci Anny, matki oraz brata Janka i siostry Leonardy. O bracie Waławie nie miał żadnych wiadomości, przypuszczał jednak, i słusznie, że trafił do Armii Andersa i wyszedł z nią na Zachód i przebywa gdzieś w Wielkiej Brytanii.

Waław Drozd w roku 1942 przewędrował ogromny szlak żołnierski. Rozpoczął go od miejscowości Yangiyo w Uzbekistanie, poprzez przerzut transportów wojskowych do Persji, potem przez Palestynę trafił do Egiptu. Przez cały ten czas przechodził intensywne szkolenie wojskowe.

W marcu 1944 roku, już jako pełnoetatowy żołnierz w stopniu ułana miał bowiem 19 lat, został przerzucony do Włoch. W tym czasie znajdował się w składzie załogi czołgu. Jako pancerniak brał udział w zdobyciu klasztoru na górze Casino. Po jego zdobyciu polskie oddziały, a wśród nich Waław Drozd,

Waław Drozd na swoim czołgu podczas kampanii włoskiej w 1944 roku. Siedzi na lufie.

Stanisław Drozd z kolegami, pierwszy z lewej. Rok 1946.

wzięły udział w wyzwoleniu Włoch z włoskiego i niemieckiego faszyzmu.

Następnie brał udział w zwycięskich walkach pod: Loreto. Polacy zdobyli oprócz Loreto również Racanati i Castelfidardo. Kolejnymi chlubnymi zwycięstwami jednostki Waława było zdobycie Montoro i Palazzo del Cannone. Potem walczył o Bolonię i Ankonę.

W tej ostatniej bitwie w dniu 17 lipca 1944 roku Waław Drozd został ciężko ranny, doznając urazu głowy i prawej strony klatki piersiowej. Trafił na trzy miesiące do polowego szpitala w Bari. Po leczeniu i rehabilitacji powrócił do polskich czynnych oddziałów, ale ze względu na doznany uszczerbek na zdrowiu, nie brał już bezpośredniego udziału w walkach frontowych. W czerwcu 1946 roku jego 15. Pułk Ułanów Poznańskich przetransportowano do Wielkiej Brytanii. Tam w 1947 roku został zdemobilizowany.

Po zakończeniu wojny od 1945 roku Waław Drozd przez Polski Czerwony Krzyż poszukiwał swojej rodziny: matki i rodzeństwa. Nie mając przez długi czas informacji o rodzinie, był zdecydowany wyjechać do Australii. Jednak w 1947 roku otrzymał wiadomość, że rodzina z syberyjskiej tułaczki została repatriowana do Polski na Ziemię Odzyskaną i zamieszkuje w Łąkowie na gospodarstwie brata Stanisława Drozda. Postanowił powrócić do ojczyzny.

W 1947 roku, na pokładzie statku z innymi tułaczami przybił do nabrzeża portu w Gdańsku. Pojechał natychmiast do miejscowości Łąkowo koło Świdwina. Tam odnalazł wszystkich swoich bliskich całych i zdrowych. Brakowało tylko ojca

Józefa. W Łąkowie podjął pracę jako księgowy w miejscowym Państwowym Gospodarstwie Rolnym. Miał wtedy skończone 22 lata życia.

Obaj bracia Stanisław i Waław nie szczędzili potu i krwi dla ojczyzny. Jednak nowa władza państwowa ich wysiłek i poświęcenie nie potraktowała jednakowo. Stanisław uważany był za bohatera i weterana walki o słuszną sprawę, a jego brat Waław traktowany był jako podejrzan element. Jeden mógł bez problemu zostać członkiem związku kombatanckiego i korzystać z przywilejów, drugiemu było to zabronione. Waław co tydzień musiał stawiać się na posterunku Milicji Obywatelskiej, w celu potwierdzenia swojej obecności w kraju. Takie traktowanie trwało do końca lat 50-tych. Potem stopniowo przywracano niektórym członkom formacji wojskowych i partyzanckich należne im prawa, ale niestety nie dotyczyło to wszystkich.

Od zakończenia II wojny światowej minęło już 70 lat. W Polsce nastąpiły zmiany ustrojowe, ale niestety nie mentalne w traktowaniu wysiłku zbrojnego zwykłych żołnierzy. Dalej dzieli się żołnierską krew. Dawnych bohaterów zastąpili tzw. „żołnierze wyklęci”, a tamtych jeszcze żyjącym zabrano uprawnienia, a umarłym honor i cześć. Bo w Polsce miano prawdziwego bohatera zależy przede wszystkim od doraźnego zapotrzebowania politycznego, a nie rzeczywistej potrzeby patriotyzmu tamtych zwykłych żołnierzy.

Źródło: „Moje Miasto Słupsk”, nr 4 (255) 28 lutego 2014.

МОСКВА ПРАЗДНИЧНАЯ

ПОЛЬСКИЕ ВЕДОМОСТИ, Краснодар, 2015, № 3 (47)

ПО ЗАЛАМ аэропорта Домодедово бегают озабоченные студенты в униформе. Это волонтеры. Они подходят к каждому ветерану войны, помогают получить багаж, заботливо подводят пожилых людей к стойке регистрации, сажают в нужную маршрутку, которая подвозит нас к Дому ветеранов. Здесь дают книжечку со списком праздничных мероприятий и приглашительные билеты.

Поселили нас в 7-этажном здании пульмонологического санатория, расположенного в сосновом бору с воздухом потрясающей свежести. Врачи справлялись о нашем здоровье, измеряли давление. Вечером нас пригласили на вкуснейший ужин.

8 мая после завтрака автобусы повезли желающих в Звенигород, где показали нам Успенскую церковь XII века, расписанную А. Рублёвым и мужской монастырь. В этом подмосковном городе родилась актриса с мировым именем Любовь Орлова, в музее которой мы побывали, познакомившись с её творчеством и увидев принадлежавшие ей вещи — обувь, платья, скромную бижутерию.

После обеда мы отправились в Большой конференц-зал Правительству Москвы на Новом Арбате, где побывали на мероприятии «Победа — одна на всех!» После торжественного вноса знамён были поздравления ветеранов войны, тружеников тыла, вручения запоздалых наград и концерт, в котором участвовали Л. Лещенко, Т. Гвердцители, А. Олешко, А. Буйнов и др. Вела концерт А. Шатилова. После него выдали всем подарки — красивый постельный комплект белья. Мероприятие надолго останется в памяти.

Наконец, наступил праздничный, солнечный счастливый день 9 мая. В полдень возле столовой была установлена полёвая кухня, которая вкусными ароматами манила всех нас. Всем наливали «фронтовые сто грамм» с рассыпчатой гречневой кашей с мясом. После обеда мы отправились автобусом на Красную площадь. Звучала музыка тех лет,

Могла ли я когда-либо мечтать о том, что встречу самый большой праздник страны — 70-летие Победы в Москве, да ещё на Красной площади?!

шли последние приготовления к торжественному маршу «Бессмертный полк». Ровно в 15 часов и ни минутой позже началось шествие колонн. В колонне из полумиллиона человек шли потомки тех, кто одержал Победу. В руках они несли портреты своих молодых предков, которые сложили головы за наш сегодняшний праздник. И мы все помним их и будем помнить вечно, передавая память о них следующим поколениям. И у меня война взяла маленьких брата и сестру, а также дядю Алёшу Прыгунова, который погиб под Харьковом 28 августа 1943 г. 18-летним пареньком. А ещё пропал без вести в декабре 1941 г. мой 20-летний кузен Сергей Петрович Малков, от которого не сохранилось даже фото.

Рядом со мной на трибуне сидел человек средних лет с портретом своего дяди, красивого молодого паренька, который погиб в Прибалтике. И так у каждого портрета своя жизнь, история, судьба.

Колонна движется, молодёжь поворачивается к трибунам, скандируя людям с военными наградами «спа-си-бо!» И мурашки бегут по коже, и слёзы наворачиваются на глаза не только у меня, но и у мужчин, тайком смахивающих их с лица. А колонны идут и идут. И нет им конца. Каждый хочет поделиться своей радостью и печалью. Молодые девушки поднимаются к нам на трибуну с огромными охапками цветов, раздавая их ветеранам и целуя

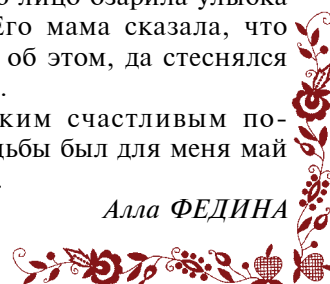
их. Особенно много поцелуев досталось симпатичному узбекскому дедушке с бородкой в мундире капитана сухопутных войск.

Многие дети в пилотках военного образца подходили к нам и изъявляли желание сфотографироваться с нами вместе. И мы с радостью делали это десятки раз, дабы остаться в их памяти через много лет. Пока мы собирались к отъезду, молодёжь подбегала к автобусу и продолжала через окна одаривать нас цветами со словами благодарности, увеличивая охапки в наших руках. Словом, встречали нас с таким неподдельным теплом и радостью, будто мы — первые космонавты. Праздничный салют смотрели издали, с трассы, где застряли в потоке машин по пути к нему.

Назавтра отправились на Поклонную гору в музей Великой Отечественной войны. Диорама музея посвящена самым крупным сражениям: битве под Москвой, под Сталинградом, блокаде Ленинграда, Курской дуге, битве за Кавказ, под Берлином. И снова москвичи поздравляют с праздником, желают здоровья, дарят шоколадки, цветы, большие тульские пряники и др. Их доброжелательные лица светятся улыбками. Молодые мамы и папы сажают нам на колени своих малышей, чтобы через полвека, когда нас никого не будет, рассказывать им о войне, её героических людях, которые стали легендой, показывая наши снимки в своих альбомах. На остановке автобуса я попросила у подростка его пилотку, чтобы с ним сфотографироваться. Он с радостью дал, и на снимке его лицо озарила улыбка счастья. Его мама сказала, что он мечтал об этом, да стеснялся попросить.

Вот таким счастливым подарком судьбы был для меня май этого года.

Алла ФЕДИНА

LOSY POLAKÓW NA SYBERII

STANISŁAW BOHDANOWICZ

BYŁO zatem tak, że Polak służący w armii rosyjskiej strzelał do Polaka z armii austro-węgierskiej czy niemieckiej. Nikt nie zliczy ile bratobójczych pojedynków na bagnety miało miejsce w okopach.

Sytuacja Polaków w Rosji, w tym na Syberii, skomplikowała się jeszcze bardziej po wybuchu rewolucji październikowej. Część Polaków, zwłaszcza z warstw najniższych, chociaż nie tylko, opowiedziała się po stronie bolszewików. Inni przechodzili do oddziałów białogwardystów. Jeszcze inni starali się za wszelką cenę uciekać na rdzenne ziemie polskie, głównie dlatego, że nie widzieli możliwości dalszego życia w środowisku rosyjskim. Ponadto chcieli wrócić do Polski, bo rodzice przedstawiali ją w formie wyidealizowanej. Ciekawym tego przykładem jest Cezary Baryka z „Przedwiośnia” Żeromskiego, chciał oglądać „szklane domy”.

Część Polaków uznała, że najlepszą drogą jest zaciągnięcie się w szeregi wojska polskiego organizującego się na Syberii, walczyć z bolszewikami, a następnie wydostać się na zachód, do Polski i walczyć jeszcze z Niemcami. Taką drogą poszedł Stanisław Bohdanowicz i chciałem dzisiaj przedstawić jego losy w oparciu o pamiętnik, który ukazał się w 2006 r.

Sam autor znalazł się w Troicku (gubernia orenburska), dokąd trafił jego ojciec, uczestnik rewolucji 1905 roku na Polesiu. Bohdanowicz w wieku niespełna 18 lat, rezygnując z uzyskania świadectwa maturalnego, wstąpił jako ochotnik w październiku 1918 r. w szeregi wojska polskiego.

W połowie października 1918 r. nasz bohater formalnie zaciągnął się do wojska polskiego w Czelabińsku. Miasto to było pod kontrolą armii admirała Kołczaka. Z Kołczakiem współpracowali Czesi, którzy dostali się do niewoli rosyjskiej. Dodam jeszcze, że Czesi zorganizowali dość silne korpusy, które występowały przeciw bolszewikom. Następnie oddziały czeskie powróciły do swej ojczyzny.

J u ż
p i e r w s z e

Wraz z wybuchem I wojny światowej Polacy zdolni nosić karabin znaleźli się w armii rosyjskiej. Jest to zrozumiałe, bo przecież byli poddanymi cara Mikołaja II.

zetknięcie z polskim wojskiem wywołało szok u 18-letniego Bohdanowicza. Przede wszystkim nie mógł on zrozumieć dlaczego większość żołnierzy w swych wagonach przebywało razem z tzw. „żonami”. Jednym słowem kobietami, które świadczyły usługi seksualne za co żołnierze przynosili im z wojskowego kotła pożywienie.

Młody Bohdanowicz uznał, że w tym środowisku szybko ulegnie demoralizacji i postanowił przenieść się z Czelabińska do Nowonikołajewska, miejscowości oddalonej o kilkaset kilometrów od Czelabińska. Ta miejscowość znajdowała się w granicach guberni Tomskiej. I właściwie to tutaj było centrum organizacyjne polskich sił wojskowych. Te kilkaset kilometrów przemierzył w trzy dni pociągiem. Można sobie zatem wyobrazić, jaki bałagan panował na kolei i w ogóle w Rosji. Tutaj został przydzielony do kompanii łączności. Oprócz tzw. rosyjskich Polaków byli tutaj też Polacy z wojska austriackiego, którzy dostali się do niewoli a także Polacy, którzy już przeszli swoje pierwsze boje w ramach legionów Piłsudskiego i także dostali się do niewoli. Bohdanowicz nie chciał specjalnie służyć w oddziale łączności, uważał bowiem, że skoro zgłosił się na ochotnika to winien znaleźć się w oddziale szturmowym, ale ostatecznie dowództwo nie chciało się na to zgodzić.

W Nowonikołajewsku prowadzone było systematyczne szkolenie, ale o tych sprawach nie będę pisał, bo nie jest to ciekawe opowiadanie o wiecznych musztrach, zbiórkach, czy czyszczeniu broni. Jest to rzeczywiście bardzo monotonne. Monotonność więc przeplatana była hulankami. Sam Bohdanowicz nawet powiedział: „Nasza kompania rozłajdaczyla się na całego”.

Sytuacja oddziału Bohdanowicza, który wchodził w skład tzw. V Dywizji Syberyjskiej komplikowała się, bo wojska Kołczaka systematycznie ponosiły klęskę. Chłopi syberyjscy masowo zaczęli się dystansować

od oddziałów Kołczaka i wspierali bolszewików. To właśnie chłopci napadali na transporty kolejowe, niszczyli tory itp. Początkowo za tego typu działania, chłopów syberyjskich zwyczajnie wieszano. Z biegiem czasu nikt już nad niczym nie panował. O wszystkim decydowało prawo pięści. Rozpoczęła się, jak powiedział Bohdanowicz walka na śmierć i życie. Również oddział Bohdanowicza był użyty do pacyfikacji wsi syberyjskich. Z kolei chłopci kiedy złapali samotnego żołnierza to poddawali go wymyślnym torturom, z wyrwaniem języka włącznie.

Wreszcie zapadła decyzja o wyjeździe oddziału w kierunku Władywostoku. Liczono bowiem, że w konsekwencji uda się przedostać na Zachód, a później do Polski. Dla eszelonu wiozącego polskich żołnierzy sytuacja z dnia na dzień pogarszała się, a to dlatego, że warunki podróżowania były nieznośne. Bohdanowicz wspomina, że zdarzało mu się w czasie snu przymarznąć do podłogi lub ściany. Zamarzały tory, brakowało opału nie tylko dla ogrzania wagonów, ale także do lokomotywy. Niebezpieczeństwo zwiększało się również dlatego, że bolszewicy zaczęli coraz mocniej kontrolować Syberię, a bolszewicy byli przeciwni polskiej sile zbrojnej. W czasie jazdy co rusz dochodziło do potyczek z wojskami bolszewickimi.

Na noc sylwestrową 1920 roku eszelon dotarł do stacji kolejowej w Krasnojarsku. Tutaj próbował się przyłączyć do oddziału Bohdanowicza stary generał polskiego pochodzenia, który wcześniej służył u Kołczaka, ale skoro dostrzegł niechybne bankructwo chciał przyłączyć się do swoich. Zostało to przyjęte w sposób dla niego niezwykle upokarzający.

Na stacji kolejowej Klukwiennaja wśród dowództwa polskiego doszło do nieporozumień. Pułkownik Kazimierz Rumsza uznał, że dalsza przeprawa jest niemożliwa, bo wojsko Kołczaka nie jest już wojskiem a jedynie tłumem i nie można liczyć na jakąkolwiek pomoc

W LATACH 1914 – 1921: W V DYWIZJI SYBERYJSKIEJ

ПОЛЬСКИЕ ВЕДОМОСТИ, Красноярск, 2015, № 3 (47)

z jego strony. Pułkownik Walerian Czuma uznał, że należy paktować z bolszewikami, bo w sumie chodziło o wyprowadzenie z Rosji około 10 tys. żołnierzy i ich rodzin. Nie chciał o tym słyszeć płk Rumsza. W tej sytuacji płk Czuma polecił aresztować płka Rumszę i innych, którzy nie chcieli się mu podporządkować. Nastąpiła kapitulacja. W myśl podpisanej umowy, bolszewicy zobowiązali się, że nie będą stosować żadnych represji za poprzednie winy oddziału polskiego.

W dotychczasowej skromnej historiografii dotyczącej dziejów V Dywizji Syberyjskiej podkreśla się, że jej rozwiązanie nastąpiło z jednej strony dlatego, że osłabły siły Kołczaka, a z drugiej strony dlatego, że bolszewicy nie dotrzymywali umów. Jest w tym sporo racji, a zainteresowanych odsyłam do ciekawego artykułu napisanego w 1939 roku przez Jana Nałęcza-Kuniszewskiego. On sam służył w V Dywizji, a po wojnie pracował w archiwach i starał się wyjaśnić przyczyny tragedii na stacji Klukwiennaja. Jego artykuł został opublikowany dopiero w „Zesłańcu” 25/2006, s. 75–114. Kuniszewski, niestety, nie chce mówić o rozkładzie moralnym, jaki miał miejsce wśród wojska od momentu tworzenia poszczególnych oddziałów. Dla niego i dla wielu innych osób była to sprawa

wstydliva. Wszystko to dopiero we właściwym świetle ukazuje pamiętnik Bohdanowicza. Stąd też zapewne najpierw autor zwlekał z jego publikacją w okresie międzywojennym. Był namawiany do publikacji przez znanego historyka i regionalistę ze Szczeczeszyna Zygmunta Klukowskiego. Po wojnie Bohdanowicz zmarł ale jego rodzina nie chciała się zgodzić na publikację bo za dużo w tym pamiętniku przykrych spraw dotyczących zachowania polskich żołnierzy na Syberii.

Broń została złożona i w konsekwencji zrobił się straszny bałagan. Pułkownik Czuma uważał, że należy się oddać w niewolę bolszewikom i w dalszej perspektywie szukać jakiegoś sposobu wydostania się od nich. Zdecydowana większość uznała, że należy się ratować na własną rękę. I to był błąd. Polacy syberyjscy, tzn. ci, którzy urodzili się na Syberii, tak jak Bohdanowicz, byli w lepszej sytuacji bo zwyczajnie łatwiej przychodziło im się zaadoptować do warunków syberyjskich. Polacy z wojska austriackiego, czy z legionów praktycznie sami na siebie wydali wyroki śmierci decydując się na samotną ucieczkę.

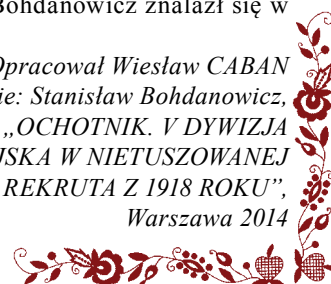
A co dalej się dzieje z Bohdanowiczem? Najpierw spotyka się on z bolszewicką agitacją, ale nie daje jej żadnej wiary. Bohdanowicz został zaaresztowany przez bolszewików i oddawiony do obozu jenieckiego. Tam został poddany rewizji i pozbawiony wszystkiego, łącznie z dokumentami osobistymi. W obozie ciężko pracował, a w wolnych chwilach, jak powiadał urządził polowanie na wszy. Zdecydował się na ucieczkę. Dotarł do wsi syberyjskiej licząc na schronienie, ale niestety, nic z tego nie wyszło. Przyjechali bolszewicy i Bohdanowicz na nowo znalazł się w obozie jenieckim, z którego nie tak dawno uciekał. W obozie panowały warunki straszliwe, głód, brud. Słabsi psychicznie dostawali pomieszania zmysłów i w konsekwencji popełniali samobójstwa. Bohdanowicz był zatrudniony przy grzebaniu trupów. Tych opisów państwu oszczędzę, jeżeli natomiast ktoś chce – może zajrzeć do pamiętnika.

Następnie zapadła decyzja o wywiezieniu Polaków z obozu. Ale

pociąg dotarł tylko do Krasnojarska, a dalej kazano wszystkim iść pieszo na południe. Bohdanowicz, jak i jego towarzysze niedoli, kompletnie nie wiedzieli dokąd idą i po co. Na trasie spotkał się jednak z wyrazami współczucia od mieszkańców Syberii, a czasami otrzymał coś do zjedzenia. Znowu zatrzymano ich w przejściowym obozie. Po jakimś czasie władze bolszewickie zdecydowały, że wszyscy jeńcy mają wrócić do Krasnojarska. Tutaj znowu znalazł się w zamkniętym obozie i dzięki zbiegowi okoliczności został nauczycielem jeńców serbskich. Oczywiście sam serbskiego nie znał. Serbowie też to szybko wyculili, ale ponieważ wszyscy musieli odgrywać komedię to jakoś szybko się dogadali. Bohdanowicz został więc nauczycielem podstaw rewolucji bolszewickiej dla Serbów. Uczyl ich pisać i czytać na hasłach: „Niech żyje Lenin i wodzowie rewolucji” itp.

Następnie w celu likwidacji analfabetyzmu Bohdanowicz został wysłany do Minusińska, miejscowości oddalonej kilkadziesiąt kilometrów od Krasnojarska. Wydostał się stamtąd i znalazł schronienie u chłopcy syberyjskiego. Na Syberii brak było rąk do pracy więc Bohdanowicz pracował w gospodarstwie wiejskim. Z chłopem i jego rodziną szybko się dogadali i chłop chciał, by Bohdanowicz wziął za żonę jego córkę. O tych perypetiach nie chciałbym pisać, bo mógłbym być posądzonym o szerzenie nieobyčajności. Bohdanowicz, walcząc z pokusami ostatecznie postanowił opuścić dom chłopcy. Znowu znalazł się w Krasnojarsku. Wreszcie dotarła tu wiadomość, że zgodnie z postanowieniami traktatu ryskiego z 1921 roku Polacy mogą wracać do domu. W pierwszych dniach stycznia 1922 roku Bohdanowicz znalazł się w Polsce.

Opracował Wiesław CABAN
na podstawie: Stanisław Bohdanowicz,
„OCHOTNIK. V DYWIZJA
SYBERYJSKA W NIETUSZOWANEJ
RELACJI REKRUTA Z 1918 ROKU”,
Warszawa 2014

ŁAMAŃCE

Bzyk

Bzyczy bzyk znad Bzury
zbzikowane bzdury,
bzyczy bzdury, bzdurstwa bzdurzy
i nad Bzurą w bzach bajdurzy,
bzyczy bzdury, bzdurnie bzyka,
bo zbzikował i ma bzika!

Chrząszcz

Trzynastego w Szczebrzeszynie
chrząszcz się zaczął tarzać w trzcinie.
Wszczęli wrzask szczebrzeszynianie:
– Cóż ma znaczyć to tarzanie?!
Wzwać trzeba by lekarza!
Zamiast brzmieć ten chrząszcz
się tarza!
Wszak Szcebrzeszyn z tego słynie,
że w nim zawsze chrząszcz
BRZMI w trzcinie!
A chrząszcz odrzekł niezmiyszany:
– Przyszedł wreszcie czas na zmiany.
Drzewiej chrząszcze
w trzcinach brzmiały,
teraz będą się tarzały.

Czyżyk

Cesał czyżyk czarny koczek,
czyszcząc w koczku każdy loczek.
Po czym przykrył koczek toczkiem,
lecz część loczków wyszła boczkem.

Huczek

Hasał huczek z tłuczkiem wnuczka
i niechcący huknął żuczka.
Ale heca... – wnuczek mruknął
i z hurkotem w hełm się stuknął.
Leży żuczek, leży wnuczek,
a pomiędzy nimi tłuczek.
Stąd dla huczka jest nauczka,
by nie hasać z tłuczkiem wnuczka.

Jamnik

W grząskich trzcinach i szuwarach
kroczy jamnik w szarawarach,
szarpie kłocza oczeretu
i przytracza do beretu,
ważkom pęki skrzypu wręcza,
traszkom suchych trzcin naręcza,
a gdy zmierzchać się zaczyna
z jaszczurkami sprzeczkę wszczyną,
po czym znika w oczerecie
w szarawarach i berecie...

Jerzy

Jerzy w jeżyn wierzył moc.
więc, gdy przyszła ciemna noc

chyżo mężnie w las pobieżył.
las zaś rósł przy Białowież.
Zebrał jeżyn pełną krużę,
zamrożone dodał różę.
Po czym włożył to do zieży,
którą kupił był w Chodzież.
Zzuwszy z stóp swych żółte ciżmy
z żółcią zmieszał trochę piżma,
wrzucił garść żrzącego zboża,
urznął żołdź ostrzem noża,
móźdzek żolny wrzepił kobreze,
różdżką strząsnął żebro bobrze,
żagwią żgnął gzężółkę w pierze.
Z etażerki dwa węcierze
zdjął i piegzę w nie włożywszy –
dziwak był to najprawdziwszy
żółwie smażyć jął na rożnie.
Gdy je podgrzał, wbił ostrożnie
żółtko, wszystko zmieszał w dzieży.
I rozdziawszy się z odzieży
legł żarliwie na rogoży,
o północy żarcie spożył.
Nadto, choć dziś to przeżytek
gar żętycy zagryzł żytem.
Z tym przesadził wszakże Jerzy,
wkrótce szedł na jelit nieżył.
Zdążył jeszcze przestrzec żonę:
„Nie żyj jeżyn, są skażone!”
Lecz odpowiedz mi, młodzieży,
przez jeżyny Jerzy nie żył?

Strasza susza

W Szczekocinie, w strasnej głuszy
strasza susza chaszcze suszy.
„Ale susza!” – szepcze grusza.
„Liszka w podróż nie wyrusza,
wietrzyk drzewem nie porusza,
nie zatrzeszczą skrzydła chrząszcza
i nie przemkną węże w gąszczach.
Każdy krzaczek i stworzenie
ma na suszę uczulenie –
wszak gdy susza wszystko suszy,
każdy suszy ma po uszy.
Lecz gdy deszcze spadną ze trzy
wszystkim w chaszczach się polepszy”.

Straszydło

Na wzgórzu pod Pszczyną,
nad rzeczką Przebrzydłą
mieszkało w zamczysku
wrzeszczące Straszydło.
Od brzasku do zmierzchu,
od zmierzchu do brzasku
wierzeje zamczyska trzeszczały
od wrzasku.
Przez chaszcze i gąszcze,
przez grząskie moczyla
szedł wrzask przeraźliwy
strasznego Straszydła.

Aż wreszcie pod Pszczynę
przybyła Poczwarą
i rzekła: „Robaczku! Przebrała
się miara!
Wszak każde zwierzątko,
od żuczka do myszy,
w mieszkaniu swym szuka
spokoju i ciszy –
więc porzuć zły zwyczaj,
żyć zacznij inaczej
i przestań już wrzeszczeć,
a szeptać racz raczej!”
I odtąd pod Pszczyną,
nad rzeczką Przebrzydłą
szepotało w zamczysku
wrzeszczące Straszydło.
A morał stąd taki:
mów szeptem koniecznie,
bo wrzeszczeć w zamczysku
jest bardzo niegrzecznie.

W gąszczu szczawiu

W gąszczu szczawiu we Wrzeszczu
klaszcza kleszcze na deszczu,
szepcze szczygiel w szczelinie,
szczeka szczeniak w Szczuczynie,
piszczy pszczoła pod Pszczyną,
świszcze świerszcz pod leszczyną,
a trzy pliszki i liszka
taszczą płaszcze w Szczypliszkach.

Żuru gar

Żaba warzy żuru gar,
a pod garem drżący żar.
Żur wrze w garze,
gar na żarze,
To się skończy na pożarze!
Aż żółw zrzęda rzecz szczerze:
– Niech się żaba żaru strzeże!
Smaży żaba smardzów wór,
w garze wrze gorący żur.
Żółwik żabę żerdzią żga:
– Niechże żaba żuru da!
Żółw zażera wrzący żur,
żaba żuje smardzów wór.
Pusto w garze,
żółw się maże,
już nie zrzędzi o pożarze:
– Postaw, żabo, gar na żar.
Zróbże jeszcze żuru gar!
Żaba warzy żuru gar,
a pod garem drżący żar.
Żur wrze w garze,
gar na żarze,
To się skończy na pożarze...

Urlop przy granicy

GDY po trzech dniach bieżaniny i różnych uroczystości* wracałem do kraju, z lubą rozkoszą marzyłem, że wreszcie spokojnie odpocznę sobie przy granicy. I nie zawiodłem się.

Po kilkakrotnym błędzeniu po Grodnie, (radzę brać kompas, bo brak drogowskazów), dostrzegłem wymarzony ogon ponad kilometrowej kolejki samochodów, pokornie stanąłem na jej końcu i oddałem się rozkoszom bezmyślnej obserwacji gwiazd. W ten czas widać jednak nie dany mi był bez troski spokój, bo oto wkrótce zjawił się miejscowy mafioso, zapukał o szybkę i zaproponował:

– Da pan dwieście rubli i przesuwam się na moje miejsce o dwieście aut bliżej. Dobrze? A?

– Nic z tego proszę pana (w myśli: proszę pana mafioso). Nie mam rubli, tylko złotych.

– Nu, złote mi nie nużne.

I uszedł w cień nocy, pukać do innych. – „Ot i dobrze”. – pomyślałem – „Wreszcie spokój”.

Widać wszak mamona tego świata nie daje niektórym żyć spokojnie. Nie minęło dwadzieścia minut, a mafioso przysłał kandydata na nasze złote. Tylko cena wzrosła:

– Da pan na trzysta rubli, ja dam ruble takiemu jednemu i już pan stoi w jego miejscu, pół kolejki bliżej.

– „No,” – myślę sobie – „dla świętego spokoju chyba trzeba się zgodzić”.

– Dobrze – powiadam.

Ten wyjął kalkulator i liczy: trzysta rubli, a rubel kosztuje trzysta złotych** ...

– Panie, coś pan! Nie daj się oszukać, kosztują u nas przynajmniej po trzysta pięćdziesiąt.

Ten spojrział na mnie, a z wyrazu jego twarzy widać było słuszne podejrzenie, że nie wszystko mam poustawiane w głowie po kolei.

Zaczął znowu dzielić i mnożyć, ale wychodziło z tego coraz mniej... 90 tysięcy... 83 tysiące...

– Licz pan prosto: trzysta razy trzysta pięćdziesiąt. Ile jest?

– Sto pięć!

– No widzi pan, sprawa stoi. Jedziem.

Chyżo mijamy pół kilometra ogonka. Nocny gość poszedł do mercedesa mafiosa

z trzysetką, ten wyjechał – a ja w jego miejsce, wyciągnąłem z portfela owe sto pięć, i koniec. Transakcja odbyła się szybko i sprawnie.

Mafioso odjechał szczęśliwy, bo zarobił w ciągu dnia więcej niż wynosi przeciętny zarobek ludu pracującego; złotówkowy dewizowiec też wydawał się uszczęśliwiony, choć nie bardzo wiem z czego. No proszę, ja jednak słusznie wierzyłem gdzieś w głębi duszy, że w komunizmie o szczęście najłatwiej.

Tylko jakiś czas miałem skrupuły: Czy aby nie powinienem zgłosić w Polsce do Urzędu Skarbowego zagraniczną transakcję. i bilans handlu naszego kraju w ten sposób poprawić...

Wkrótce jednak zaczęło świtać, zaśpiewały słowiki i już zapomniałem o nocnej przygodzie. Oddałem się w całość pełni rozkoszom urlopu na pograniczu. Rozciągnąłem się wygodnie w fotelu i zadrzemałem. Cóż, „duch wprawdzie ochoczy, ale ciało mdłe”, swoje prawa ma.

Znowu pukanie w okno. To usłużny sąsiad budzi, bym jechał do przodu... kilka metrów.

I tak już posuwaliśmy się nieustannie: co godzinę 30 metrów, czasem nawet pięćdziesiąt, ale przeważnie wcale.

Coś wspaniałego! Żadnych obowiązków, żadnych zmartwień, żadnych problemów dnia codziennego. Choć raz prawdziwy urlop! Wkoło śpiewają ptaszki, można wyjść i obejść parę razy wóz dookoła, a gdy zajdzie potrzeba, to zagłębić się w leśne zarośla. Tylko dobrze trzeba uważać pod nogi, ale trudno w dwudziestym wieku wymagać, by człowiek gdzieś jeszcze zastał ład nietknięty ludzką stopą. (I nie tylko stopą). Trudno, nie ma róży bez kolców.

Gdy słońko uniosło się wyżej i stanęło w zenicie, zrobiło się całkiem wesoło. Sześciu kierowców zgromadziło się przy samochodzie przede mną, uświetniając spotkanie najpierw szampanem, potem popijając piwem, by wreszcie przejść do gorzałki. W ten sposób stawali się coraz bardziej przygotowani do spotkania z celnikami oraz do wkroczenia w polskie progi. Mój znajomy z transakcji co jakiś czas podchodził do mojego okienka, życzliwie proponując poczęstunek odpowiednim trunkiem.

Wtedy to nadjechała ciężarówka z asfaltem, na której stała z łopatą, ubrana w pomarańczową kurtkę, dość wiekowa babcia i od czasu do czasu rzuciła na drogę, jak wydawało mi się w zupełnie przypadkowe miejsca, porcję czarnego proszku. Dołem szedł dziadek, który sprawnym ruchem to rozgarniał.

Zaintrygowany podszedłem do degustatorów napojów wysokokowych i zapytałem:

– Cóż to u was za nowa technika?

Na to otrzymałem zupełnie fachową odpowiedź:

– Oni sypią tam, gdzie widzą pijących, bo dostaną od nich butelki.

Wyjaśnienie potwierdzili czynem, niezwłocznie opróżniając zawartość i kładąc flaszki na ciężarówce.

Gdy zaś słońce już całkiem niedwuznacznie okazywało zamiar schowania się za polskim horyzontem, dostałem się przed celników. Wtedy, jak się zdaje, zrozumiałem przyczynę tego miarowego i dostojnego przesuwania się kolejki. Oto grupa mundurowych pilnie przestrzegała zasady, żeby nigdy nie pracował więcej niż jeden człowiek. (Słuszna troska, aby socjalistyczny człowiek się nie przemęczył!).

Gdy celnicy załatwili już swe funkcje przy naszej grupce, ileż emocji było w oczekiwaniu na kontrolę paszportową: zdecyduje się któryś czy nie... zdecyduje się... czy nie. Po godzinie znalazł się taki, co się zdecydował: sprawdził jeszcze czy znam swe imię i przystawił pieczętkę. I w ten oto sposób zmuszony już byłem nieodwołalnie...

A z naszej strony przemęcza się tylko dwóch ludzi. A fe!

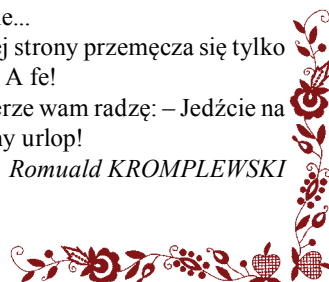
Ale szczerze wam radzę: – Jedźcie na przygraniczny urlop!

Romuald KROMPLEWSKI

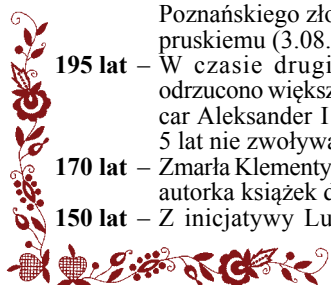
ПОЛЬСКИЕ ВЕДОМОСТИ, Красноярдар, 2015, № 3 (47)

* W maju 1991 r. byłem w Pińsku na uroczystości konsekracji mego kuzyna na arcybiskupa.

** Było to przed denominacją złotówki, potem przeliczono 10 000 zł jako 1 zł.

- 630 lat** – Układ polsko-litewski w Krewie, w myśl którego Jagiełło w zamian za koronę polską razem z zaślubieniem Jadwigi zobowiązał się do przyjęcia chrztu w obrządku łacińskim i przyłączenia ziem Litwy i Rusi do Polski (14.08.1385).
- 605 lat** – Zwycięstwo pod Grunwaldem połączonych wojsk polsko-litewsko-rusko-tatarskich nad armią krzyżacką (15.07.1410).
- 580 lat** – Klęska Świdrygiełły w bitwie pod Wilkomierzem nad rzeką Świętą z wojskami polskimi i litewskimi Zygmunta Kiejstutowicza (1.09.1435).
- 575 lat** – Król Polski Władysław III Jagiełłończyk koronowany został na króla Węgier w Białogrodzie Królewskim (17.07.1440).
- 560 lat** – Z inspiracji krzyżaków papież Kalikst III rzucił klątwę na stany pruskie i Polskę (24.09.1455).
- 520 lat** – Na spotkaniu w Wilnie zawarto ponowną unię między Polską i Litwą. (24.07.1495).
- 510 lat** – Zmarła królowa Elżbieta Rakusanka, zwana „matką królów” (30.08.1505).
- 495 lat** – Urodził się Zygmunt II August, syn Zygmunta I Starego i Bony Sforza (1.08.1520).
- 480 lat** – Zygmunt I Stary nadał szlachectwo profesorom i doktorom Akademii Krakowskiej uczącym ponad dwadzieścia lat (11.08.1535).
- 435 lat** – W czasie drugiej wyprawy na Rosję zdobyto Wielkie Łuki (5.08.1580).
- 410 lat** – Wspaniałe zwycięstwo husarii polskiej pod wodzą hetmana Jana Karola Chodkiewicza nad trzykrotnie silniejszymi siłami szwedzkimi (27.09.1605).
- 405 lat** – Zwycięstwo pod Kłuszynem armii Stanisława Żółkiewskiego nad siłami rosyjskimi Dymitra Szujskiego (4.07.1610).
- 405 lat** – Układ polsko-moskiewski, powołujący Władysława, syna Zygmunta III Wazy na tron carski (28.08.1610).
- 395 lat** – Porażka pod Cecorą nad Prutem, w której zginął hetman Stanisław Żółkiewski (18-20.09.1620).
- 380 lat** – Na mocy traktatu polsko-szwedzkiego, zawartego w Sztumskiej Wsi, Polska odzyskała miasta pruskie u ujścia Wisły (12.09.1635).
- 360 lat** – Wypowiedzenie wojny w Sztokholmie (19.07.1655).
- 360 lat** – Hetman wielki litewski książę Janusz Radziwiłł i jego stryjeczny brat Bogusław przyjęli zwierzchność Karola X Gustawa (18.08.1655).
- 360 lat** – Warszawa poddała się Szwedom bez walki (8.09.1655).
- 360 lat** – Klęska pospolitego ruszenia z Małopolski pod Żarnowcem (16.09.1655).
- 340 lat** – Anna Dorota Chrzanowska, żona komendanta oblężonego przez wojska turecko-tatarskie zamku-twierdzy Trembowla, zagroziła wysadzeniem zamku w razie kapitulacji, co przyczyniło się do podtrzymania ducha bojowego załogi i pozwoliło doczekać się odsieczy (19.09.–05.10.1675).
- 315 lat** – Urodził się Stanisław Konarski, pedagog, pisarz, publicysta (30.09.1700).
- 310 lat** – W bitwie pod Warszawą Szwedzi rozbili wojska saskie. Król Leszczyński wkrótce wrócił do stolicy (31.07.1705).
- 245 lat** – Klęska konfederatów pod Białymstokiem (16.07.1770).
- 245 lat** – Klęska konfederatów pod Orzechowem (13.09.1770).
- 220 lat** – W Paryżu założono Deputację Polską – namiastkę rządu polskiego na emigracji (25.07.1795).
- 215 lat** – Urodził się Piotr Michałowski, malarz (2.07.1800).
- 210 lat** – Car Aleksander I przybył do Puław i gościł u Czartoryskich przez dwa tygodnie (30.09.1805).
- 200 lat** – Przedstawicielstwo Polaków z Wielkiego Księstwa Poznańskiego złożyło przysięgę na wierność królowi pruskiemu (3.08.1815).
- 195 lat** – W czasie drugiego sejmiku Królestwa Polskiego odrzucono większość projektów rządowych. Oburzony car Aleksander I opuścił Warszawę i przez następne 5 lat nie zwoływał sejmiku (13.09.–13.10.1820).
- 170 lat** – Zmarła Klementyna z Tańskich Hoffmanowa, pedagog, autorka książek dla dzieci (21.09.1845).
- 150 lat** – Z inicjatywy Ludwika Mierosławskiego wznowiło działalność Towarzystwo Demokratyczne Polskie (10.07.1865).
- 135 lat** – Podczas trzeciej podróży cesarza Franciszka Józefa I do Galicji przyjmowano go bardzo serdecznie. Efektem wizyty była obietnica wyprowadzenia wojska z Wawelu (1–19.09.1880).
- 125 lat** – W Krakowie na Wawelu uroczystie pochowano prochy Adama Mickiewicza (4.07.1890).
- 120 lat** – Na zjeździe delegatów chłopskich w Rzeszowie powołano Stronnictwo Ludowe (28.07.1895).
- 120 lat** – Polak, hrabia Kazimierz Badeni został premierem rządu austriackiego i ministrem spraw wewnętrznych (29.09.1895).
- 115 lat** – Z okazji 25-lecia pracy literackiej Henryka Sienkiewicza przekazano mu majątek Obłęgorek pod Kielcami nabyty za 70 tysięcy rubli zebranych przez społeczeństwo polskie (18.07.1900).
- 115 lat** – Urodził się Jan Brzechwa, poeta, satyryk, autor książek dla dzieci (15.08.1900).
- 115 lat** – W Otwocku odbył się zjazd socjaldemokratów (19–21.08.1900).
- 115 lat** – W Warszawie położono kamień węgielny pod budynek politechniki przy ulicy Nowowiejskiej (18.09.1900).
- 110 lat** – Po latach starań Polaków wojsko austriackie opuściło Wawel, okupowany od 1846 roku (7.08.1905).
- 105 lat** – Z okazji 500. rocznicy zwycięstwa pod Grunwaldem na uroczystości w Krakowie przybyło 150 tysięcy Polaków ze wszystkich zaborów. Na placu Matejki odsłonięto pomnik Władysława Jagiełły. Na obchody Grunwaldu Maria Konopnicka napisała *Rotę* (15–18.07.1910).
- 100 lat** – Wojska niemieckie zajęły Warszawę (5.08.1915).
- 100 lat** – Niemcy utworzyli General-gubernatorstwo warszawskie (24.08.1915).
- 100 lat** – Zmarł Stanisław Witkiewicz, malarz, pisarz i krytyk artystyczny (5.09.1915).
- 100 lat** – Niemieckie władze okupacyjne rozwiązały Centralny Komitet Obywatelski i podległe mu komitety lokalne (12.09.1915).
- 100 lat** – W Bobrujsku z resztek Legionu Puławskiego zaczęto formować Brygadę Strzelców Polskich (25.09.1915).
- 95 lat** – Na wniosek premiera Grabskiego powołano Radę Obrony Państwa (1.07.1920).
- 95 lat** – Rada Obrony Państwa powołała koalicyjny rząd obrony narodowej z Wincentym Witosem jako premierem (24.07.1920).
- 95 lat** – Sejm ustanowił Krzyż Walecznych (11.08.1920).
- 95 lat** – Bitwa warszawska, znana także jako „cud nad Wisłą” (13–25.08.1920).
- 95 lat** – Wybuchło II powstanie Śląskie (19/20.08.1920).
- 90 lat** – Na Wołyniu w 120 km od granicy z Polską ZSRR utworzył polski rejon narodowościowy tzw. „Marchlewszczyzna” ze stolicą w miasteczku Dołbysz (21.07.1925).
- 85 lat** – W Gdyni poświęcono trzymasztowy żaglowiec szkoleniowy „Dar Pomorza” (13.07.1930).
- 75 lat** – Zmarł Józef Pankiewicz, malarz i grafik (4.07.1940).
- 75 lat** – Rządy polski i brytyjski zawarły umowę wojskową na podstawie której rozpoczęto formowanie I Korpusu Polskiego i kilku dywizjonów lotniczych (5.08.1940).
- 70 lat** – Zmarła Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, poetka (9.07.1945).
- 65 lat** – W Zgorzelcu podpisano umowę pomiędzy PRL a NRD o uznaniu ostatecznego charakteru granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej (6.07.1950).
- 65 lat** – Zmarł Jan Antoni Grabowski, autor książek dla dzieci (19.07.1950).
- 60 lat** – Rząd ZSRR oficjalnie przekazał Polsce do użytkowania Pałac Kultury i Nauki w Warszawie (21.07.1955).
- 60 lat** – Zmarła Lucyna Krzemieniecka, autorka książek dla dzieci (29.09.1955).
- 45 lat** – Zmarł Paweł Jasienica, eseista, publicysta, historyk (19.08.1970).
- 45 lat** – Zmarł Jan Izidor Sztudynger, poeta, satyryk, autor sztuk dla teatrów kukielkowych, tłumacz (12.09.1970).
- 35 lat** – Zmarła Hanna Januszewska, poetka, prozaik, autorka utworów dla dzieci (18.07.1980).
- 35 lat** – Powstanie ogólnopolskiego Niezależnego Związku Zawodowego „Solidarność” (17.09.1980).
- 15 lat** – W Katyniu został otwarty polski cmentarz wojskowy (28.07.2000).

Wspominać miło, co przedtem trapiło

Что далось с трудом, вспоминается добром

Kto mówi, co chce, usłyszy, czego nie chce

Любишь правду говорить, люби её и выслушивать

Od śmierci nikt się nie wywierci

Смерть не спросит, придёт да скосит

Wielomowny rzadko słowny

Вощина — не соты, болтовня — не толк

Przyjdzie czas, przyjdzie rada

Время — лучший советчик

Co z oczu, to z myśli

С глаз долой — из сердца вон

Musi się złamać, kto się nie chce schylać

Лучше согнуться, чем сломаться

Nie mów hop, póki nie przeskoczysz

Цыплят по осени считают

Słyszy, że dzwonią, ale nie wie, w którym kościele

Слышал звон, да не знает где он

Kto smaruje, ten jedzie

Не подмажешь, не поедешь

Psie głosy nie idą w niebiosa

Собака лает — ветер носит

Daj, Boże, w dobry czas mówić, a w zły milczeć

Время разбрасывать камни, и время собирать их

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

*Projekt jest współfinansowany
ze środków finansowych otrzymanych
z Ministerstwa Spraw Zagranicznych
w ramach konkursu na realizację
zadania „Współpraca z Polonią
i Polakami za granicą w 2015 roku”*

POMOC
POLAKOM
NA WSCHODZIE

**WIADOMOŚCI
POLSKIE**
Nr 3 (47) 2015 r.

Redaguje kolegium
Redaktor naczelny
Aleksander SIELICKI

Pismo Polaków z Południa Rosji
Adres redakcji: 350000, m. Krasnodar,
ul. Krasnoarmejская, 53. Pok. 4. Tel.: +7-918-217-90-77,
E-mail: poloniakubania@mail.ru Nakład 999 egz.

**ПОЛЬСКИЕ
ВЕДОМОСТИ**
№ 3 (47) 2015 г.

Редактирует коллегия
Главный редактор
Александр СЕЛИЦКИЙ

Издание поляков Юга России
Адрес редакции: 350000, г. Краснодар,
ул. Красноармейская, 53. Комн. 4. Тел.: +7-918-217-90-77,
E-mail: poloniakubania@mail.ru Тираж 999 экз.

Польский народный костюм в подготовке

ИСКУССТВО современного костюма не может развиваться в отрыве от народных, национальных традиций, без глубокого изучения которых невозможно прогрессивное развитие любого вида и жанра современного искусства.

Коллектив преподавателей и студентов кафедры «Дизайн и конструирование изделий лёгкой промышленности» Донского государственного технического университета в рамках проектов «Славянский мир», «Полонез над Доном» занимается изучением культурного наследия славянских народов. Исследуются традиционные самобытные узоры вышивки, фасоны и ткани, из которых шились народные костюмы. Мы пытаемся воссоздать их заново, бережно сохраняя национальный колорит. Это способствует повышению познавательного интереса и информативной значимости культурных, исторических и социальных явлений и событий Донского края.

Благодаря налаженным контактам с Ростов-

В Ростовской области проживает более ста национальностей и у каждой сохранились свои культурные традиции, неповторимые колоритные обряды и свои образцы декоративно-прикладного творчества. Неотъемлемым достоянием каждого народа является национальный костюм, как яркий самобытный элемент культуры и синтез различных видов творческой деятельности.

ской городской общественной организацией Национально-культурная автономия «Союз поляков Дона» у студентов ДГТУ появилась возможность прикоснуться к истокам польского народного творчества, исследовать тему национального польского костюма и представлять результаты на научно-практических конференциях и защите курсовых проектов. Совместное участие в выставках и конференциях на музейных площадках даёт возможность большому количеству людей увидеть и оценить результаты нашей работы и помочь познакомиться с богатейшей народной культурой.

Одним из способов изучения народного костюма является текстильная кукла — самая древняя и наиболее популярная игрушка. Притягательность же лоскутной куклы — в её универсальности и духовном наполнении. Она хранит в себе мастерство своих создателей, труд собирателей, коллекционеров, рождается, чтобы объединять людей во времени и в пространстве. Весь процесс изготовления традиционной текстильной куклы является творческим, исследовательским и носит воспитательный характер. Поэтому, подобно всем домашним рукоделиям и ремёслам, создание кукол, как часть духовной жизни, становится одним из способов гармонизации межнациональных отношений. Воспитание эффективно, если есть преемственность между прошлым, настоящим и будущим.

Уникальность и многофункциональность текстильной куклы сделали её одним из важнейших средств подготовки дизайнеров

костюма. Текстильные куклы представляют собой самое загадочное население кукольного мира. Они могут быть как совсем простыми, созданными по народным мотивам, так и сверхсложными, выполненными по авторским выкройкам. Поэтому для представления народного костюма мы выбрали именно её, как наиболее

КАК ЭЛЕМЕНТ ИССЛЕДОВАНИЯ ДИЗАЙНЕРОВ КОСТЮМА

гармонирующую с национальным костюмом.

На формирование состава, покроя, особенностей орнаментации польского костюма оказывали влияния географическая среда, климатические условия и хозяйственный уклад жизни. Немаловажными факторами стали и историко-социальные процессы, способствующие созданию особых форм одежды и местные культурные традиции.

У каждой польской области есть свои собственные народные костюмы. Этнографы и историки насчитывают около 60 костюмов различных областей Польши, они различаются по расцветке ткани, покрою, орнаменту и т.д. Объединяет их лишь то, что они имеют яркую окраску и щедро украшены вышивкой. К тому же в народном польском костюме можно заметить влияние других культур и народов, с которыми взаимодействовали поляки. Поэтому в традиционном национальном костюме Польши можно увидеть элементы и заимствования народных костюмов Германии, Чехии, России, Литвы, Украины, Румынии и Австрии. Из-за этих разнообразных влияний у каждой области Польши есть своё собственное местное традиционное платье.

Польский костюм, как и традиционная одежда многих народов, был обильно украшен вышивкой. Кстати, в отличие от других славян, которые вышивали полотно, выполняли декоративную вышивку, поляки расшивали, в основном, только одежду. Часто выпуклый шов из цветных ниток уже служил украшением и элементом вышивки. По технике популярны были курпёвский крестик и закопаньский стежок.

В качестве объекта исследования польской народной одежды был выбран курпёвский женский костюм. Курпы (Kurpie) — этнографическая группа поляков, жи-

вущая на северо-востоке Мазовии, в районе двух пуш (лесов) Белой и Зелёной).

Костюм состоит из рубашки, юбки, корсета, фартука и головного убора, называемого *чолка*.

Рубашки имели простые соборанные на манжете рукава, богато украшенные вышивкой и овальные воротнички, с красным кружевом и вышивкой. Вышивка также украшала полик (прямоугольную или трапециевидную деталь, соединяющую перед и спинку по линии плеча).

Корсет мог быть как чёрным, так и цветным. Центральная часть лифа была значительно короче и открывала рубашку. Сзади корсет плотно прилегал к телу, ниже расширялся, образуя баску с разрезами. Корсет отделялся тесьмой контрастного цвета. Впереди корсет шнуровался зелёной или красной тесьмой, иногда застёгивался кнопками или крючками.

Юбки были преимущественно красного цвета, с нашитыми по краям узкими красочными поло-

сками. Но могли быть и в клетку, а также других цветов.

Фартук шился из белого полотна с кружевными вставками, вывязанными крючком. Или был вышит красочными цветами. Мог он быть одной длины с юбкой, то есть до шиколоток, или короче.

Курпянки носили украшения из янтаря. Драгоценные кольца, подвески передавались из поколения в поколение. Ювелирные изделия свидетельствовали о зажиточности и были обязательной частью приданого. Курпянка должна была иметь не менее трёх связок янтаря, чтобы удачно выйти замуж.

Головной убор — чолку носили молодые девушки. Это был картонный каркас, обтянутый чёрным бархатом, закрывающий часть лба.

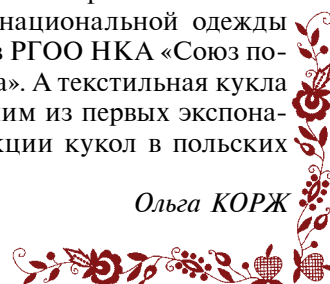
Чолка украшалась тесьмой, бисером, блёстками, с левой стороны — букетом красивых искусственных цветов и лентами, ниспадающими на спину.

Повседневной обувью курпянки были сабо на деревянной подошве или плетёная из липового луба обувка.

На примере текстильной куклы были проработаны все элементы польского народного костюма, что дало возможность студентам в процессе занятий изучить его пропорции, силуэт, форму, орнамент, символику, материалы и цветовое решение.

Результаты исследования по изучению и реконструкции польского народного костюма будут использованы в качестве методического пособия при изготовлении польской национальной одежды для членов РГОО НКА «Союз поляков Дона». А текстильная кукла станет одним из первых экспонатов коллекции кукол в польских костюмах.

Ольга КОРЖ

...ZYGMUNTA BIJE DZWON

